

Upravništvo: Ljubljana, Knafljeva
ulica 6. — Telefon št. 3122, 3123,
3124, 3125, 3126.
Inseratni oddelk: Ljubljana, Selen-
burgova ul. — Tel. 3492 in 2492.
Podružnica Maribor: Gosposka ulica
št. 11. — Telefon št. 2455.
Podružnica Celje: Kocenova ulica
št. 2. — Telefon št. 190.
Podružnica Jesenice: Pri kolodvoru
št. 100.
Podružnica Novo mesto: Ljubljanska
cesta št. 42.
Podružnica Trbovlje: v hiši dr. Baum-
gartnerja.

JUTRO

Ponedeljska izdaja

Nov madžarski manevar

Madžarska vlada si je nenadoma premislila in zahteva takojšnjo razpravo o jugoslovenski pritožbi, pričakujoč, da bo posaarski plebiscit odvrnil pozornost svetovne javnosti od te razprave

Zeneva, 25. novembra. r. Madžarski delegat Tybor Eckhardt je včeraj ob 18. pose-til generalnega tajnika DN Avenola ter mu izročil noto, v kateri zahteva v imenu svoje vlade, naj se jugoslovenska pritožba takoj stavi na dnevni red prihodnje izredne seje sveta Društva narodov. Svet Društva narodov se bo sestal 5. decembra, da razpravlja o posaarskem vprašanju ter se bo nato bavil z vprašanjem, ali naj se razpravlja o jugoslovenski pritožbi takoj, ali pa naj se od- godi razprava na redno zasedanje sveta DN,

ki bo meseca januarja. V ženevskih krogih sodijo, da se je madžarska vlada odločila za ta korak pred- vsem zaradi tega, ker so v Budimpešti spo- znali, da bi vsako zavlačevanje Madžarski še bolj škodovalo in jo še bolj diskrediti- ralo v očeh mednarodne javnosti. Na drugi strani računajo s tem, da se bo v zvezi z razpravo o Posaaru morda dalo skleniti s Francijo kakšne krapje kupčije in omiliti sklepe, ki jih bo vsekakor sprejel v obzornost Madžarske svet Društva narodov.

žarska želela naj svet Društva narodov čimprej razpravlja o jugoslovenski noti, odnosno o marsejskem atentatu. Ali je Madžarska tako gotova, da se bo zlahka opravičila? To je zelo malo verjetno. Do- sije, ki ga je sestavila jugoslovenska vlada, vsebuje naravnost nepobitne in strahotne dokaze. Zaradi tega je upravičena, dom- neva, da je treba iskati madžarski ognje- vitosti vse drugačne vzroke. Teh vzrokov tudi ni težko najti. Gömbös je bil pred kratkim v Rimu, kjer je dolgo govoril z Mussolinijem. Madžarski ministrski pred- sednik se nadeja, da bo italijanskega pred- sednika vlade prepričal o potrebi revizije mirovnih pogojev in o povečanju madžar- skega ozemlja. Toda v kratkem bo odpo- toval v Italijo tudi Laval. In v Rimu vedo, da Francija ni prav nič razpoložena raz- pravljati o kaki reviziji, nasprotno, da je ostala zvesta načrtom pokojnega Barthou- ja glede sporazuma Italije z Jugoslavijo. V času ko se pripravljajo važni razgovori, se Madžarska trudi, da bi preprečila tak sporazum, kajti njej je sleherni sporazum med Francijo in Italijo škodljiv, ker je do- slej igrala na italijansko karto proti Mali antanti in proti nam.

svojega običaja v Segedinu. V dunajskih političnih krogih smatrajo, da določbe rim- skega pakta ne obvezujejo Avstrije, da bi morala podpirati Madžarsko v teku raz- prave o marsejskem atentatu, ki se prič- nja v Zenevi.

Madžarska nota

V starem tonu zanikanja zavrača madžarska vlada hu- de obtožbe in zahteva takojšnjo razpravo

Zeneva, 25. novembra. AA. Zastopnik Madžarske pri Društvu narodov Tybor Eckhardt je izročil sinoči generalnemu taj- ništvu Društva narodov Avenolu predstav- ko svoje vlade naslednje vsebine:

V imenu madžarske vlade mi je čast iz- ročiti, preko vas to noto svetu Društva na- rodov, ki se bo sestal te dni na izredno zasedanje v Zenevi. Besna kampanja, ki ji je Madžarska izpostavljena po atentatu v Marseillesu kakor tudi najbolj fantastične obtožbe, ki se že dolgo časa širijo proti njej, so že sedaj ustvarile politično atmo- sfero, ki je polna resnih nevarnosti ne sa- mo za mirne odnose med posameznimi državami v Evropi, temveč je tudi takega značaja, da more ogroziti ves svetovni mir. Napetost, ki obstaja, je bila še povelj- na s pritožbo, ki jo je jugoslovenska vlada predložila svetu Društva narodov 22. no- vembra in ki sta jo podprli tudi obe drugi državi Male antante. S to pritožbo si ju- goslovenska vlada dovoljuje, da obtožuje zasedanja in tako parira resno nevarnost, ki bi mogla nastati z položaja, v katerem smatra madžarska vlada za svojo dolžnost, da opozori nanj svet Društva narodov. — Tybor Eckhardt.

dalje izpostavljene raznim podtikanjem in klevetniškim obtožbam, ker mora iz tega nastati resna nevarnost za mir, katerega ohranitev je najbolj nujna naloga Društva narodov. V takih razmerah smatra Madžarska vlada, da bi bilo največje važno- sti, če bi svet Društva narodov, na kate- rega se je jugoslovenska vlada obrnila v tej želji, takoj vzel v pretres to vpraša- nje. Madžarska vlada je prišla na izja- viti, da zahtevajo življenjski interesi nje- ne države edini cilj je kompromitirati le- po reputacijo madžarskega naroda. Ker spada na drugi strani tudi poleg določb čl. 11. pakta Društva narodov, na katerega se jugoslovenska vlada sklicuje v svoji pritožbi, v pristojnost Društva narodov (čl. 4., odst. 4.), da mora vzeti v pretres vsa vprašanja, ki ogrožajo mir, spada v dolžnost sveta Društva narodov, da postavi to zadevo na dnevni red svojega izrednega zasedanja in tako parira resno nevarnost, ki bi mogla nastati z položaja, v katerem smatra madžarska vlada za svojo dolžnost, da opozori nanj svet Društva narodov. — Tybor Eckhardt.

„Nimamo nič proti temu!“

Jugoslavija je le na prigovarjanje velesil pristala na odgoditev razprave do rednega zasedanja in ji bo s tem samo ustrezno

Zeneva, 25. novembra. AA. Dopisni- ku agencije Havas je zunanji minister Bogoljub Jevtić glede na to, da je madžarska vlada izročila svetu Društva narodov zahtevo, naj razpravlja o ju- goslovenski pritožbi zaradi marsejskega atentata že na sedanjem izrednem za- sedanju, izjavil naslednje:

Pristal sem na prigovarjanje velesil, naj se jugoslovenska pritožba razpravlja šele na rednem januarskem zaseda- nju sveta Društva narodov. Če stoji stvar tako, da smatra madžarska vla- da, naj se ta afera razpravlja na izred- nem zasedanju sveta Društva narodov, moram reči, da ustreza to samo želji jugoslovenske vlade.

Zeneva, 25. novembra. r. Zunanji mi- nister g. Jevtić je imel sinoči nad eno ur trajajoč razgovor z generalnim taj- nikom Društva narodov Avenolom. Razpravljala sta o jugoslovenski pri- tožbi v zvezi z zahtevo Madžarske naj se takoj postavi na dnevni red.

V teku današnjega dne je imel gosp. Jevtić daljši posvet z zunanjima mi- nistroma dr. Benešem in Titulescom. Po tem sestanku se je vrnila seja stalnega sveta Balkanske zveze pod predsed- stvom turškega zunanjega ministra Ruždija beja. Vsi ti sestanki so bili po- svečeni nadaljnji skupni akciji in je bi- lo tudi pri tej priliki ugotovljeno, da sta Mala antanta in Balkanska zveza po- popolnoma solidarni z Jugoslavijo.

Jevtić se vrne v Beograd poročat

Zunanji minister g. Jevtić bo najbrže jutri odpotoval v Beograd, kjer pa bo ostal samo par dni, da poroča vladi o položaju v Zenevi. Nato se bo vrnil v Zenevo, tako da bo mogel prisostvovati sejam sveta Društva narodov. Češko- slovaški zunanji minister dr. Beneš in rumunski zunanji minister Titulescu bo- sta nocoj odpotovala v Pariz, od koder se bosta vrnila v petek ali soboto.

Pravo ozadje

Madžari bi s svojimi zavezniki radi skalili atmosfero in v kalnem ribarili dalje

Pariz, 25. novembra. AA. Vsi pariški li- sti komentirajo madžarsko zahtevo, naj svet Društva narodov že na svoji seji 3. decembra postavi na dnevni red tudi za- devo marsejskega atentata. Listi si prizade- vajo, da bi ugotovili namene madžarske vlade, ki se skrivajo za to njeno zahtevo pred Društvom narodov.

Tako piše n. pr. »Petit Parisien«: Ta manevar skriva v sebi dvojni namen: 1. da bi se s tem, če bi se debata započela že v bližnjih dneh, onemogočilo članom sveta Društva narodov temeljiteje proučiti ob- sežno jugoslovensko obtožnico, in 2. da bi se ta debata pomešala z debato o plebiscitu v Posaaru ter na ta način zmanjšalo zani- manje sveta Društva narodov ter javnega menja za razpravo o marsejskem atentatu in glede nato preprečil prevelik odmev de- bata.

Svet Društva narodov ne sme nasesti ma- džarskim manevarom in mora proučiti oso- novnost madžarskega predloga, kakor pred- pisuje poslovnik, z drugimi besedami, ko se bo svet sestal k razpravi o posaarskem vprašanju, bo prisiljen razpravljati tudi o tem, ali se more ugoditi prošnji budimpe- štanske vlade. Do nedavnega so najbolj

vplivni člani sveta Društva narodov sma- trali za nevarno, če bi se jugoslovensko- madžarski spor prezdajal spravil pred so- dišče sveta. Zdaj se, da so nekateri izmed članov sveta Društva narodov zdaj izpre- menili svoje stališče. Pri tem poudarjajo nekateri, da se mora madžarski želji čim- prej ugoditi, ker želi tudi Jugoslavija, da bi prišla zadeva čimprej v razpravo.

Tudi »Figaro« razpravlja o ozadju ma- džarskega koraka in piše: Zares je čudno, ker zahteva Madžarska in ne Jugoslavija, naj senestane sveta Društva narodov. Ali naj to morda pomeni, da je bil jugoslovenski narod manj prizadet s tragično smrtjo svo- jega velikega kralja, kakor je bila prizadeta Madžarska z obtožbami, ki so bile proti njej vložene in ki so vsekakor vsem osnovane? Po tej ironični opazki pravi list, da gre očitno za manevar madžarske vlade, ki želi, da bi čimprej in čimbolj skalila atmo- sfero ter preprečila obisk francoskega mi- nistrskega predsednika v Rimu, od katerega se pričakujejo značilni rezultati, toda ne- važni za Madžarsko.

»Intransigence« izraža v svojem uvodni- ku priznanje modernemu zadržanju Jugosla- vije. V članku poudarja list, da bi si Ma-

V imenu mednarodne morale in resnice

Varšava, 25. novembra. AA. Lis »Glos narodu« objavlja članek pod naslovom »Akt obtožbe«, v katerem odobrava korak ju- goslovenske vlade, ki je obtožila Madžarsko kot soudeleznico pri marsejskem atentatu. List poudarja, da je stališče Jugoslavije pra- vilno, ker je jugoslovenska vlada že mese- ca junija opozorila na protijugoslovensko akcijo terorističnih elementov v Madžar- ski. Ker so dokazi jugoslovenske obtožbe težki, se je znašla Madžarska seveda v te- žavnem položaju. List pravi nadalje, da ni nobenega dvoma, da bo sodba mednarod- nega aeropaga za Madžarsko neugodna Ju- goslovenski narod se je obrnil na Društvo narodov v imenu mednarodne morale in resnice. Zenevska ustanova ne sme omalo- vati njegove pritožbe.

Vodja poljskih socialistov N'edelkowski napada v uvodnem članku »Robotnika« poljsko vlado, ker je sprejela madžarsko- ga ministrskega predsednika Julja Gömbösa v času, ko je Jugoslavija obtožila Ma- džarsko zaradi odvratnega umora pokojne- ga kralja Aleksandra I. Zagovarjač ju- goslovensko obtožbo pred Društvom narodov zahteva N'edelkowski, naj Poljska podpre Jugoslavijo v tej zadevi.

Kakšen bo postopek pri svetu DN

Zeneva, 25. novembra. r. O pritožbi Ju- goslavije se bo, kakor zatrjujejo v pouče- nih krogih, razpravljalo na prihodnjem za- sedanju sveta Društva narodov, ki se bo sestal 3. ali 5. decembra. Najprvo bo tajna seja, na kateri bo določen dnevni red. Nato se bo vršila na javni seji najprvo razprava o posaarskem vprašanju, ki bo trajala tri do štiri dni. Nato bo prišla v razpravo ju- goslovenska pritožba proti Madžarski. Ra- čunajo s tem, da bo trajala razprava naj- manj dva dni, to je 9. in 10. decembra. Svet Društva narodov bo nato izvolil po- seben odbor, ki naj prouči podrobnosti ju- goslovenske obtožbe in sestavi poročilo do prihodnjega zasedanja sveta Društva na- rodov, ki bo 10. januarja. Odbor bo zase- dal preko katoliških in pravoslavnih bo- žičnih praznikov.

Avstrija ostane nevtralna?

Pariz, 25. novembra. AA. Agencija Ha- vas poroča z Dunaja: V avstrijskih politi- čnih krogih izjavljajo, da obisk madžarske- ga ministrskega predsednika Julija Gömbösa v Avstriji nima večjega političnega značaja. Odzval se je samo povabilu, ki mu ga je izrazil avstrijski zvezni kancelar dr. Schuschnigg že avgusta meseca o priliki

Madžarski načrti

Madžari hočejo za vsako ceno preprečiti zblizanje Italije, Francije in Jugoslavije

Pariz, 25. novembra. AA. V iskanju po- jasnila za ostro reagiranje Madžarske na jugoslovensko noto so se v francoski jav- nosti pojavila mnoga zanimiva mnenja. Mnogi mislijo, da postopa Madžarska na način navadnega krivca, ki se hoče rešiti z vpitjem ali vsaj oslabiti strahen vtis, ki ga je izzvala na škodo Madžarske jugoslo- venska nota. Nekateri listi izražajo mne- nje, da je Italija, ki je morda nezadovolj- na s predlogi, ki jih je odnesel francoski poslanik de Chambrun iz Pariza, dala po- budo Madžarski za trdovratno zadržanje obljubljenjo ji svojo pomoč.

Zanimivo je tudi mnenje jutranjega li- sta »Jour«, da je Madžarska zato tako

nervozna, ker ni našla dovolj podpore od Italije. Med tem pa prevladuje v tisku mnenje, da skuša Madžarska za vsako ce- no pridobiti Italijo zase, jo tako popolno ma kompromitirati v očeh Male antante in Francije in obenem onemogočiti fran- cosko-italijansko ter jugoslovensko-itali- jensko zblizanje, česar se Madžarska naj bolj boji. Razen tega razpravljajo pariški listi tudi o željah nekaterih držav, da b svet Društva narodov pričel razpravljati o vprašanju terorizma v splošnem, kar po- meni, da bi se cela zadeva razširila v to likni meri, da bi se na koncu vprašanj marsejskega atentata popolnoma izgubile

Nj. Vis. knez Pavle

v Londonu

Za časa bivanja v Londonu bo gost angleškega kralja — Udeležil se bo poroke princese Marine

London, 25. novembra. A. Nj. Vis. ju- goslovenski knez Pavle je prispel v London včeraj popoldne. V Doowru ga je sprejel jugoslovenski poslanik Gjurić. V London je prispel Nj. Vis. knez Pavle ob 18.20. Z njim so prispeli tudi ministri dvora Milan Antić, maršal dvora Grujić ter britanski poslanik v Beogradu Henderson. Na želez- niški postaji v Londonu ga je pozdravil v imenu svojega očeta kralja princ Jurj. Pri sprejemu sta bili prisotni tudi knezinja Ol- ga in Marina ter poleg drugih mnogoštevil- nih odličnikov tudi vse osebe jugosloven- skega poslanstva.

Nj. Vis. knez Pavle se je s postaje od- peljal v Buckinghamsko palačo, kjer je gost britanskega kralja. Na poti s postaje do Buckinghamske palače mu je mnogošte- vilno občinstvo prirejalo prisrčne ovacije. Nj. Vis. knez Pavle je prispel v London.

Narod roma neprestano na grob Kralja-mučenika

Včeraj so se poklonile na grobu med drugim številne deputacije iz Zagorja in Medjimurja

Topolca, 25. novembra. Danes je bilo na Oplencu izredno živahno. Ze v zgodnjih jutranjih urah so prihajali množično avtomobili in avtobusi z deputacijami iz vseh krajev države, da se poklonijo na grobu viteškega kralja Aleksandra I. Udeležitelja. Predvsem so bile množične de- putacije iz hrvaških krajev Zagorja, Medjimurja, Primor- ja in drugod.

Velika deputacija je prišla pod vodstvom bivšega ministra Pavla Matice iz Zagorja in Medjimurja. Ze ob 7. jutraj je bila kripta polna ljudi, tako da so morali na- praviti špalir za prihod in odhod. Ljudje so pristopali po dva in dva h grobu Kralja- mučenika.

Ema izmed največjih delegacij je štela 434 ljudi in je prispela na Oplenec okoli 9. popoldne. Ta skupina je bila iz Sida in je z njo prispelo tudi srbsko pevsko dru- šтво »Javor Guslec«. V njej so bile zastopa- ne vse korporacije tamnega sreza in pri- šlo je tudi 17 predsednikov občin, štirje svečeniki in več narodnih pozancev. Para- stos se je zaradi velike množice mogel pri- četi šele ob 10. popoldne. Odslužili so ga omenjeni štirje svečeniki, ki jim je odgo- varjal pevski zbor društva »Javor Guslec«. Po parastosu je bila kratka spominaka sve- čanost v kriпти, kjer je imel tudi ganljiv govor svečenik Ciril Ibarac, nakar je go- voril narodni poslanec Svetislav Mihajlo- vić. Pri tej priliki je tudi predsednik Ja- dranske straže Jovan Radičević položil na grob velik lovorjev venec.

Iz Kruševca je prispela deputacija 20 članov društva »Knežine Ljubice«, ki je prav tako položila na grob lep venec. Nj- hova zastopnica g. Djordjevićeva je im- la pri tej priliki ganljiv govor, v katerem je pozivala jugoslovenske žene in matere, naj čuvajo dediščino kralja Aleksandra Udeležitelja ter ohranijo zvestobo Nj. Vel. kralju Petru II.

Vence so položili na grob pokojnega ve- likega kralja tudi deputacija sokolske če-

Stališče oficijelne Italije

Rim, 25. novembra. w. Danes je izšla ofi- cialna izjava, ki pojasnjuje stališče rimske vlade glede jugoslovenske spomenice in pravi med drugim: V odgovornih italijan- skih krogih zasledujejo z veliko pozorno- stjo razvoj, ki ga more povzročiti predlož- itev obtožbe Jugoslavije in Male antante v Društvu narodov in marsikaterih državah. Priznavajo pravico Madžarske, da zahteva takojšnjo debato v svetu Društva narodov o obtožbi in jo bodo v tem pogledu tudi pod- pirali. Odgovorni krogi Italije menijo, da je položaj sicer resen, vendar pa ni pričako- vati resnih zapletiljaev.

Pariz, 25. novembra. AA. Današnja »Oeuvre« trdi, da poljski zunanji minister Beck ne bo osebno prišel na sestanek Dru- štva narodov, temveč bo poljska vlada od- redila drugega delegata.

da se udeleži poroke kraljevega sina princa Jurija s princeso Marino. Pariz, 25. novembra. AA. Včerajšnji listi so poročali, da bo imel Nj. Vis. knez-na- mestnik Pavle v Londonu zelo važne poli- tične razgovore. Londonski dopisnik lista »Echo de Paris« poroča, da bo imel Nj. Vis. knez Pavle poleg drugih razgovorov tudi s kraljem Velike Britanije Jurijem V. n britan- skim zunanjim ministrom sirom S-mo- nom.

London, 25. novembra. AA. Glede na bližnjo poroko princa Jurija vojvode Kent- skega s princeso Marino, podajajo listi, da po poroki angleškega kralja Jurja V. še ni prišlo toliko inozemskih odličnih gostov v Anglijo, kakor sedaj. Izmed 70 tujih vla- darjev in princov, ki so povabljeni, da pri- sostvujejo poroki kraljevega sina jih je prišlo doslej že 40 v London. Vs. so prinesli s seboj bogate darove za mladi poročni par.

te iz Berkasova, delegacija poštinih urad- nikov iz Beograda ter zastopniki finančne kontrole. Za njim je prišla na vrsto dele- gacija iz Bakra in Kistanja.

Posebno pozornost je zbudila orjaška sveča težka 30 kg na marmornatem pod- stavku težkem okoli 80 kg, ki jo je daro- val zemunski trgovec Sava Rajić. Prera- čunano je, da bo lahko gorela 200 dni in noči. Svečo so blagoslovili in postavili are- di cerkve ter jo prižgali.

Štipendija kralja Aleksan- dra v Marseillesu

Marseilles, 25. novembra. r. Občinski od- bor mesta Marseilles je imel včeraj sejo, na kateri je bilo sklenjeno osnovanje šti- pendije 10.000 frankov, ki se bo imenovala »štipendija Aleksandra I. kralja Jugosla- vije«. Pri tej priliki je imel predsednik občine g. Ribot daljši govor, v katerem je med drugim dejal: »Gnusni atentat, ki se je pripetil na našem ozemlju, nam nalaga dolžnost, da damo primer, ki mu bodo sle- dila kakor upam, tudi druge korporacije, bogatejše kakor mi. Čast mi je, da vam predlagam osnovanje štipendije 10.000 frankov, ki naj se imenuje »štipendija Aleksandra I. kralja Jugoslovskemu dijak, ki bi študiral bodisi na naravoslovni fakulte- ti, bodisi na mešani medicinski-farmaceut- ski fakulteti v Marseillesu. Potrebni kredit za to štipendijo se bo vnesel prvič v prora- čun za leto 1935. ter se bo obnavljal vsako leto. Ta predlog je bil sprejet soglasno. Pogoji za podelitev te štipendije bodo razpisani naknadno.

Mati albanskega kralja umrla

Tirana, 25. novembra. AA. Danes po- poldne je preminula mati albanskega kralja Ahmeda Zogu.

7. DECEMBRA

NOVINARSKI

UNION
PRICETEK
OB 20. URI

KONCERT

Brezimnim junakom
v spominOdkritje spominske plošče narodnim mučnikom na
Suhem bajerju

Ljubljana, 25. novembra. Sredi lepega jesenskega dopoldneva je Suhaj bajer v svojem gozdnem zatišju doživel danes lepo, intimno svečanost: žvi, ki so deležni svobode, za katero so padle številne žrtve, so na grobovih 23 neznanih junakov, ki spe ob vznožju Golovca nad vojaškim streliščem, ob 11. dopoldne slovesno odkrili spominsko ploščo. K svečanosti se je zbralo veliko število narodnega občinstva. Zlasti številno je bilo zastopano članstvo Narodne odbrane, Zdrženja četnikov in ORJUNAO, katerih zastopniki so postavili tudi častno stražo ob skromnem, a pršernem lepem spomeniku, ki tvori kot impozanten kvader iz pohorskega granita z marmornato ploščo prav za prav podstavek za bodoči pokopališki križ. Med drugimi so prisostvovali odkritju plošče gg. Ribičič za bansko upravo, dr. Rupnik za mestno občino, podpolkovnik Bakic za poveljstvo mesta, senator dr. Rožič, Lorgar za Zdrženje rezervnih oficirjev, Prnčič za Zdrženje jugoslovenskih dobrovolcev, Božič za Zdrženje borcev, Robjelj za SKJ, Brnčič za oblastni odbor NO, Kos in Škafar za Zdrženje jugoslovenskih četnikov, Rozman za ORJUNAO, prof. Sič, ki je obenem avtor osnutka za spominsko ploščo, za Jadransko stražo, nadzornik Urbančič za »Sočo«, Maša Gromova za Klub Primorč, Modičeva za Žensko banovinsko zvezo, Gusti Starinova za KJS in pa seveda tudi ves odbor za postavitev spomenika na Suhem bajerju s predsednikom Kabinom. V lepem številu so se pod vodstvom gg. Plestenjaka in Grila zbrali tudi otroci z Gradu, ki že od nekdaj z najlepšo zvestobo skrbijo, da so na grobovih neznanih mučnikov za našo svobodo ob praznikih prižgane lučke in da so gomile okrašene s cvetjem.

Svečanost je otvorila godba dravske divizije z veličastno Jenkovo Molitvijo, nato pa je šentjakovski župnik Barle opravil slovesne molitve in z njim je molila vsa množica, ki se je v slikovitih skupinah zbrala v globeli, v kateri leži grobišče, in po obronkih okrog nje. Godba dravske divizije je ves potek svečanosti spremljala z znamenitim triom Beethovnevalne žalne koračnice. Šentjakovski pevski zbor pod vodstvom prof. Repovža pa je zapel nekaj v srce segajočih pesmi. Med pobožno tišino je izpregovoril predsednik odbora g. Kalin in izjavil med drugim:

Zbrahi smo se na tem žalostnem mestu, kjer so točno pred 20 leti počili prvi strel avstrijskih tlačiteljev in podiri prve žrtve za našo skupno nacionalno svobodo. Od časa našega uedinjenja smo romali vsako leto v ta tihi kotiček Suhaja bajerja in se solznih oči, a s hvalažnostjo v srcu spominjali teh žrtev. Mi, ki smo imeli srečo, da smo dočakali svobodne dni, bomo gledali in pazili, da se nikdar več ne povrne časi Suhaja bajerja. Teh 23 žrtev, ki tu spe, predstavljajo pričetek neizmernega števila žrtev dolgotrajne osvobodilne borbe, iz katere je vzrasla naša narodna država. Na stotine in na tisoče najboljših sinov našega naroda je sledilo v smrt tem bayerskim žrtvam, neizmerne muke in trpljenja je moral narod prenesti za svobodo in uedinjenje. In ko se je narod posvetil edinemu cilju, ureditvi svojega tako zasluženega mira, je kruta usoda zahtevala od njege še eno, največjo in najdragocenejšo žrtev, srčno kri našega nadvse ljubljene kralja Uedinitelja, viteza mira, uditelja in očeta naroda. Ko se danes spominjamo žrtev Suhaja bajerja, se moramo s hvalažnostjo v srcu spominjati tudi vseh neštevilnih trum borcev, padlih za našo svobodo. V prvi vrsti pa se moramo spomniti njega, ki je doprinesel največjo žrtev za našo svobodo, srečo in mir, našega kralja mučenika Aleksandra I. Pri tem spominu prsegamo, da bomo vedno in povod tudi mi zastavili vse svoje duševne in telesne moči, pa tudi svoje življenje za ideal, za katerega so padli oni, ki se jim danes klanjamo. Obljubljamo in prisegamo, da bomo verni izvrševalci poslednje volje našega velikega kralja in da bomo čuvali Jugoslavijo. Slava padlim žrtvam, slava spominu viteškega kralja Aleksandra I. Uedinitelja!

Med predsednikovim govorom se je odgrnila trobojnica, ki je zakrivala marmornato ploščo, oddelek vojske pa je oddal častno salvo. Nato sta dve deklici z Gradu,

Plestenjakova Vida in Klančarjeva Slava, deklamirali dve prepleti, v srce segajoči pesmi, ki ju je nalašč za to priložnost žložil Jan Plestenjak, na koncu je močan otroški zbor skupno v veličastnem ritmu izpovedal svečano prisego: Vse za Jugoslavijo! Ta otroci z Gradu so prinesli v svo svečanost najlepšo intimnost in med njihovimi deklamacijami skoraj nobeno oko ni ostalo suho. V imenu občinskega odbora NO je nato izpregovoril šeg. Benčič, ki je v svojem pomembnem govoru poudaril med drugim:

Ko je obšel po balkanski vojni ves naš jugoslovenski jug silen val narodne zavesti, ko so se tudi pri nas začeli pojavljati močni znaki narodnega odpora in zahteva po skupnosti z brati po krvi in jeziku, je smatrala Avstro-Ogrska, da je napočil čas, da končno likvidira nevarnost našega narodnega prebujenja, da z enim udarcem uniči ne samo že tedaj svobodne brate Srbe, ampak tudi nas, v njenih melah živelo Jugoslovane. Naš narod je z boljo in srdom v duši moral prijeti za orožje, da se bori v sovražnih vrstah ne samo za dobro in veličino svojega stoletnega tlačitelja, marveč da pomaga ugonobiti svojega rodnege brata in da zatre še sam sebe. Toda bilo je prepozno. Narodna duša je bila prebujena, bila je osveščena. Ne zapor, ne višiče, ne kroglice in druga sredstva niso več mogla zatreti in uničiti sadu, ki je zrastle iz stoletnih suženjskih muk, iz trpljenja naroda, negovan in marljivo zalivan s srčno krvjo najboljših njegovih sinov. Tukaj pred nami leži peščica naših mučnikov, ki so neustrašno dali duška svoji narodni zavesti, ki so šli raje v smrt, kakor da bi prenašali srčnatost suženstva, ali da bi celo dvignili roko in morilno orožje proti lastnemu bratu. Mi, ki danes stojimo na njihovih grobovih, znamo in moramo znati ceniti ne samo žrtve teh naših mučnikov, ampak tudi ideale, za katere so padli. Njim, žrtvam poslednjega izbruha in obupa naših narodnih sovragov, in z njimi vsem onim nepreglednim trumam naših borcev in junakov, ki so položili svoja mlada življenja na oltar naše svobode, prisegamo, da bomo znali ne samo ceniti njih žrtve, ampak tudi, da bomo znali živeti in se boriti za njihov ideal, za narodno in državno svobodo. Toda te žrtve se niso bile dovolj, moral je pasti za nas še sam naš viteški kralj! Narodna Odbrana kot izrazita nositelja borbe za narodno svobodo, je težko prenesla ta največji udarec, Narodna Odbrana kot živ izraz borbenosti in požrtvovanja celotnega našega naroda črpa svojo moralno moč baš iz porazov in težkih udarcev usode. Ona se zaveda, učee se iz svetlih primerov Kosova in albanke Golgotne, da se narod ne more zatreti ne z ognjem ne z mečem. Dokler živi v njem narodna in državna zavest, dokler je borben in pripravljen na največje žrtve. Težka je bila borba, neizmerne so bile žrtve, srce se krči od boji. V tem močnejšem nateženju trenutku, ki ga je doživel naš narod, kličo Narodna Odbrana vsem padlim žrtvam narodne svobode, v prvi vrsti njemu, našemu največjemu mučniku, naši največji žrtvi, »Slava!«, žive pa poziva na okup, na skupno nesebično delo za ono čajo, za katere so padli oni, za veliko, močno, nedeljivo Jugoslavijo, za veličino, mir in srečo vsega jugoslovenskega naroda.

Naj živi kralj Peter II., naj živi kraljevski dom, naj živi Jugoslavija!

Z državno himno, ki jo je zaigrala vojaška godba, se je zaključila ta lepa spominska svečanost.

Odškodninske
razprave s 30 pričami

Lendava, 25. novembra. Te dni se je vršila na lendavskem sodišču pred sodnikom okrožnega sodišča g. dr. Pečnikom zanimiva razprava, pri kateri je bilo zaslišanih nad 35 prič.

Lansko jese je ravnatelj Lendavske hranilnice g. Pollak Emil na lovu obšel gg. Fricovo, ženo lendavskega mehanikarja in težkega invalida. Gospa se je vračala domov iz Murskega Središča na kolesu s svojim štiriletnim sinom, ki se je vozil s svojim kolesom pred njo. Naenkrat je počil strel in gospa je začutila bolečine na roki in v srednjem delu telesa. Poškodbe same niso bile tako hude, da bi

ogražale življenje, vendar se je pa Fricova tako prestrašila, da je dobila živčne napade in je postala za težje delo nesposobna.

Razprava pred kazenskim sodnikom v Lendavi in nato v Mariboru je ugotovila krivdo g. Pollaka. Zdej pa se je vršila razprava o odškodninskih zahtevkih Fricove. Ta je po svojem zastopniku zahtevala odškodnino v znesku 100.000 Din. Kakor rečeno, je bilo na razpravi zaslišanih okrog 30 prič, med njimi lendavska zdravniška gg. dr. Klar in dr. Preiss, ki sta poškodovanko zdravila iz Maribora pa sta prišla sodna izvedenca gg. dr. Černič in dr. Zorjan. Obdolženca je branil odvetnik iz Maribora g. dr. Blanka, a go. Fricovo je zastopal domači odvetnik g. dr. Pikuš. Po štiriurni razpravi je vendarle prišlo do poravnave in se je g. Pollak zavezal plačati vse stroške sodnega postopanja, kakor tudi vse stroške zdravljenja in naposled še 30.000 dinarjev odškodnine.

Predavanje. Drevi ob 20. bo v Delavski zbornici na Miklošičevi cesti predavanje Ljudske univerze, Prorektor dr. Slavič bo govoril o Prekmurju. Vstop prost!

Požar na Galjevici

Ljubljana, 25. novembra. Nocoj ob 20.15 je izbruhnil na Galjevici požar na podstrešju hiše št. 210, ki je last magistralnega uslužbenca Tomaža Anžurja. Prvi je opazil ogenj in obvestil policijsko stražnico na Dolenjski cesti učiteljski abiturijent Mirko Božič in prosil, da obveste reševalno postajo in pokličejo gasilce na pomoč. Poldnevni gasilci z motorno brizgalno so takoj prihiteli na lice mesta, napejali iz Galjeve cesti do hiše in pogasili v pol ure požar, ki je grozil, da obljame še ostalo hišo. K sreči ni bilo vetrovno, tako da se ogenj ni razširil. Anžur ima približno 10.000 Din škode. Sosedje so mu požitvalno pomagali in nosili pohištvo na prosto. Pogorelo je samo podstrešje, kjer je bilo nekaj starega pohištva, ostala hiša je pa še dobro ohranjena. Anžur je bil zavarovan.

Cigan s stotaki

Ljubljana, 25. novembra. Zgodilo se je doli na Dolenjskem, v prijetni vasi, kjer je blizu velik samostan in kjer je vrh hriba prijetna gorjanska postojanka, kamor v poslednjem času radi poletijo ljubljanski izletniki, ki jim je na Gorenjskem preveč znan že vsak kotiček. Na Dolenjskem, pravijo, je doma še pristan romantika. Ljudje pa so zgovornejši od zgovornih in hitro kakšno uganjejo. Včas se smejejo oni drugim, včas pa drugi njim.

V tisti lepi vasi je torej kovač Lojze te dni pridno gonil mehl in koval žareče železo na nakovalu, da so letelo iskre vse naokrog. Z delom je prestopil v tu in tam za trenutek in razmisli, kako bi si pomagal do lažjega in boljše zasluzka. Stopil je tudi na prag in se ozrl proti nebu, izpod katerega je izmenoma nekaj časa sijalo solnce in spet deževalo.

Preden je kovač Lojze stopil nazaj v poltemo kovačnice, kjer je na ognjišču tlelo žareče orožje, je začel na cesti za hišo energično poziv: »Hajde Luca! Hip nato se je prikazal izza ogla bradat cigan Pero, ki je pogledal rjavo, boso kobilo. »Dobro dan bog daj! Mojster, podkova jo bova!« Lojze se je nekam nezaupljivo obrnil proti ciganu, se popraskal za ušesom in vprašal: »Bi jo že... pa imaš denar?« »Ho-o-o,« je menil cigan, »nimam niti pare.« Sunil je kobilo v bok, napravil dva koraka dalje, privezal konja k drogu in se zaupljivo sklonil k Lojzetu. Prišel je govoriti polglasno, nato pa še tišje, šepetaje. Lojze je gledal nekaj časa mrko, nato svetleje, mileje dokler se ni pojavil na njegovem obrazu veseli smeh, ki je pokazal obenem neverjetno izmenadežje. Počakal je še hipec, nato pa se lotil dela. Čez četrt ure je stala ciganova kobila na novo obuta, veselo je rezgetala, čeprav je bila še vedno privezana.

»Zdej pa skočim k sosedu!« je menil Lojze in zaupljivo pogledal bradatega cigana. »Da, pojdi!« je velel cigan in se široko postavil kraj vrat.

Cim se je Lojze pojavil v hiši sosedja, ga je poklical v stran. Precej časa sta govorila potihem in pri tem oba sukala oči, kakor da bi se menila o vojni ali o strahovih. Slednjič sta podpisala neki papir in je sosed Lojzetu odšel 600 Din. Lojze je nato skočil domov čez cesto, kjer je še vedno stal cigan s kobilo. Brž jo je odvezal, nakar je Lojze posadil na glavo čepico in sta odšla v gozd. Cigana in Lojzeta je spremljala samo kobila. Odhajati ju je videl le sosed, ki je zrl za njima v čudnem pričakovanju.

»Uh, če je to res... če je to res...!« Sosed je čakal in preobračal papir, ki ga je držal v roki.

Preden je zatonilo solnce za hribom, sta se cigan in Lojze ustavila v gošč. Bradat je pogledal Lojzetu globoko v oči, napravil nekdo znamenje in dejal:

»Tu jih znaš, kar pograbi jih!« Presenečeni kovač je vzkliknil in divjem veselju. V trenutku se je sklonil in pričel grabiti. Pred seboj je imel raztreseni vrečo »cikorjevcev«, kakor pravijo ponekod na deželi 1000dinarskim bankovcem. Lojze je grabil, kupil, metal cikorjevce, ki jih je bilo na kupu kakor listja, in se potil. Cigan mu je samo še posegel v žep in potegnil iz njega 600 Din izposojenih pri sosedu, nato pa je s svojo rjavo kobilo vred izginil iz gošče bogzna kam.

Lojze pa je še vedno grabil, še vedno basal cikorjevce v vrečo. Slednjič je pograbil zadnje stotake in stisnil vrečo pod pazduho. Pot mu je še vedno liš s čela. V glavi se mu je vse sukalo in je počakal trenutka, da se odpočije...

Naenkrat pa je zaslišal poleg sebe akreč glas: »Joj, Lojze, vendar sem te našel!«

Kakor bi trenil ga je mnil ves car. »Kako pa stojiš Lojze?« ga je vprašala skrbna žena, ki je bila iskala moža do mraka po gozdu.

Lojze je še vedno stal nepremično in krivil roko, kakor da drži pod pazduho polno vrečo. Zbujen je zavpil ves preplašen in s tožečim glasom:

»Vraga, kam so pa izginili...?« »Kaj kdo?« je hitela spraševati žena. »Hudimana, cikorjevci, vreča stotakov.« Žena je prišla tarnajočica moža pod

pazduho in ga spravila domov. V njegovo hišo je trenutek nato priskakljajal sosed in pričel se je zanimiv razgovor.

»Imel sem jih, imel sem jih,« je trdil Lojze. »Celo vrečo!«

Šele, ko se je Lojze nekoliko pomiril, je izvedela žena, kaj se je prav za prav zgodilo.

Bradati cigan, ki ni imel denarja za podkovanje konja, je prepričal Lojzeta, da ima v gozdu cel zaklad.

»Kako, da ga ne dvigneš?« ga je bil vprašal nezaupljivi Lojze.

»Kaj če meni, ko ga mi pa takoj odvzamajo orožniki.«

Še nekaj časa kovaček ni verjel, slednjič pa je cigan Lojzeta le prepričal.

»Meni boš dal od zaklada le 600 Din,« je dejal cigan.

Lahkoverni Lojze, ki sam ni imel denar-

ja, si je izposodil 600 Din pri sosedu in mu povedal vse o ciganu in zakladu.

»Moras pa mi dati 600 Din, ki imajo druge številke. Tako pravi cigan.«

»Dobro,« je vzdihnil sosed. »Toda meni daš polovico denarja, ki ga prineseš iz gozda.«

»Prav, kar pogodbo napraviva!« se je strinjal Lojze in sta res podpisala pogodbo. Lojze je v gozdu res videl kup cikorjevcev, ki jih je pograbil v namišljeno vrečo. Uvidelni ljudje pravijo, da je bil Lojze hipnotiziran; iz hipnoze pa ga je zbudila šele skrbna žena, ki ga je poklicala in dregnila v rebra. S tem je prenehal ves car in je bil Lojze še ob tistih izposojenih 600 Din, ki mu jih je ukradel cigan. Tako ljudje, Lojze pa je prepričan, da je »cikorjevcev« res zbral v vrečo, pa mu je cigan ukradel še te... Ko ga bodo našli, cigana, bo že povedal, kam jih je dal.

K umoru v Gradiški

Podrobnosti o izredno surovem zločinu — Sodna komisija je ugotovila 16 udarcev in vbodov

Ljubljana, 25. novembra. Vest, da je bil zverinski umor siromskega prodajalca ščetk 31 letnega Stanka Hacinca tako naglo pojasnjen in da se je ljubljanski policiji tako hitro posrečilo dobiti morilca v roke, je v javnosti izzvala splošno zadoščenje, saj je bil to spet eden izmed najgrših zločinov, ki jih bezi naša kriminalna kronika v zadnjem času.

Ze včeraj smo poročali, kako je prišel morilec Viktor Juhant policiji v roke in kako se je ujel v nastavljeno past. Stražnik ga je namreč prijel, ker so ga zasledovali zaradi tatvine, a na policiji je bil šef kriminalnega oddelka g. Zajdel skoraj na prvi mah prepričan, da je Juhant tudi umoril nesrečnega Hacinca, zlasti še zaradi tega, ker je čul, da je Juhant doma iz Mlake pri Kamniku. Seveda pa na policiji z Juhantom niso imeli lahkega posla.

Dve uri se je Viktor Juhant boril sam s seboj in s svojo vestjo. Pod težo dokazov, ki so se naglo kopičili proti njemu, in ker se je zapletel v razna protislovja, je njegov odpor začel vidno pojemati. Naposled je spravil iz sebe: »Da, da, jaz sem onega tam za Mariborom ubil! Saj bom vse povedal. In že je hitel pripovedovati, da je izpil nekaj žganja in da sta se s Hacinom sprla. Nato pa da ga je v jezi oplazil s sekuro. Zagovor pa je bil preveč neverjeten. Počasi se je Juhant le bližal resnici in naposled opisal, kako je izvršil zločin. Njegova izpoved se v bistvu ujema s tem, kar smo že poročali.

Juhant, ki je neke vrste Ahasver in v tem pogledu precej sliči znanemu zločincu Laknerju, se je na svojih blodnjah in potepuških pohodih v Hočah srečal z ožjim rojakom Stankom Hacinom, s katerim sta se domenila, da mu bo pomagal prenašati tovar in tudi posredovati pri prodaji ščetk. Juhant je namreč dobro poznal Hoče in bližno okolico, ker je tja hodil kot kaznjeneec delat. Šele nedavno je namreč odsedel dvoletno kazen v mariborski jetnišnici.

Zgornje Sv. Kungote in njene okolice pa Juhant ni poznal. Ko sta se ustavila pri posestniku Celcerju v Gradiški, sta oba izročila svoje listine in knjižice Celcerju v shrambo. Zvečer sta še izpla nekaj mlika in se pogovarjala. Nato sta šla na skedenj spat. Komaj je Stanko Hacin zadremal, ga je Juhant s sekirico, ki jo je bil poprej skrivaj izmaknil, udaril po čelu, in sicer s topo stranjo. Vendar mu to ni zadostalo in zamahnil je še trikrat ali štirikrat, da mu je prebil vso lobanjo in da so možgani

obrizgali seno. Ker pa ni bil prepričan, da je Hacin že mrtev, je izpod suknjice potegnil še nož in ga nekajkrat sunil v prsa, a nato še enkrat udaril s sekuro po glavi. Sodna komisija je ugotovila, da je Juhant nesrečni Stanko Hacin vsega skupaj 16 udarcev in sunkov, izmed katerih je bilo več smrtnih.

Po grdem zločinu je morilec mirno legel spat, kakor da se ne bi prav nič zgodilo. Še poprej je pa zakopal Hacinove čevlje in klobuk v seno, kjer so orožniki to našli šele večer. Zjutraj ob 5. je vstal in zahteval od Celcerja, naj mu izroči obe knjižici, nato pa je izginil.

Vestni orožniki od Sv. Kungote pod vodstvom narednika Kuljata so pozneje našli kak 2 km daleč od Celcerjeve hiše skoro na drobne kose raztrgano Hacinovo knjižico, ki so jo pa spet v toliko sestavili, da so lahko čitali ime in so na podlagi tega že ugotovili istovestnost nesrečne žrtve, katere ime jim je med tem že tudi javila orožniška postaja iz Komende pri Kamniku.

Juhant je imel na sebi dva suknjica. Ze poprej si je bil v Kamniku kupil enega in ga oblekel vrh drugega. Na svojem begu potem je vrgel vrhnji sivi suknjic proč, prepričan, da bo na ta način zasledovalcem zmešal štrne in zabil sled.

Včeraj je prišla v vlakom v Maribor Hacinova mati in šla peš k 13 km oddaljeni Sv. Kungoti, kjer so jo orožniki povedli na kraj zločina. Ženica je bridko zajokala, saj je izgubila sina, ki je bil njej in bolehnemu očetu v krepko oporo. Bila je tako potrita, da ni mogla na sinov grob. Odpuhtovala je spet nazaj v Maribor, a danes dopoldne se je pripeljala v Ljubljano, kjer je na sodišču povpraševala, ali so pri sinu našli še kaj denarja. Kakor znano je Juhant pobral 150 Din, od tega denarja pa so našli pri njem samo še en dinar.

Roparski morilec Viktor Juhant je bil že večkrat kaznovan, pretežno zaradi tatvin in drugih manjših deliktov. Klati se je zdej po Dolenjskem, zdej po Gorenjskem, nato po štajerskem in potem spet po Ljubljani. Tudi v dneh pred zločinom in po umoru je begal od kraja v kraj. Juhanta so zasliševali večerj vse popoldne in še do večera. Danes je bil še na kratko zaslišan vprico narednika Kuljata, ki je prišel od Sv. Kungote z natančno skico kraja zločina in nekatereimi podrobnostmi. Nato so zločinca v spremstvu stražnikov spravili v sodne zapore. Juhant je tetoviran po obeh rokah, kakor je to zelo običajno pri zločincih.

Čudaški Kvaternik
pred sodniki

Ljubljana, 23. novembra. Jetniški paznik je privedel v veliko dvorano št. 79 čudaka, obledenega v že ponošeno kazniško obleko. Mož se je vrtel okrog zatožne klopi kakor plešč medved. Paznik: »Vsedi se!« Ponoženo je zdrknil na klop. Predsednik malega senata s. o. s. g. Ivan Kralj: »Vi ste Ignacij Kvaternik!« »Ja!« Čudak je zrl proti solcu, ki je pošiljal v dvorano svoje žarke. »Kojen 1882 v Smrečju občina Gerovo, srez Cabar. Nestalne bivališča. Brez doma.« Čudak je molčal in samo kimal. »Zaradi javnega nasilstva že večkrat kaznovan!« »Ja.«

Orožnik je 22. oktobra ustavil tega čudaka pri Polhovem gradu: »Kdo, od kod in kam?« Odgovor je bil odločen: »Marš! Te s sekuro ubijem.« Ko je prišel še drug orožnik na pomoč, sta čudaka komaj zmaga, kajti res je pograbil gnojne vile in z njimi divje mahal okrog. Pripeljan je bil v ljubljanske zapore. Orožniška ovadba sama navaja, da gre za duševno manjvrednega človeka.

Predsednik: »Ko bi orožniku delavsko knjižico pokazali in rekli, da ste revež, bi se vam nič ne zgodilo. Kako je bilo?«

»Prosím za besedo! Ata in mama sta mi umrli. Hišo so mi zažgali. Po cesti sem šel s sekuro iz Clevelanda. Delam po šumahu. Pa je skušnjava 2000 ljudi zaštančala. Siromak sem. Tako se dela z reveži! Šel sem po cesti in videl polovico črnege zaštančala. Zandarmi so me 23 mesecev zaštančali!«

Predsednik je nato prečital izvedeniško mnenje psihiatrov, ki čudaka označujejo za abnormalnega, trpečega na veliki blodnjavosti. Siromak je pravil psihiatrom: »Ze 2 leti trpim. Trapijo me mrtvi in mali hudiči. Hišo so mi zažgali. Mrtvi so veliki samo en prst, ko ožive, pa postanejo veliki. Jih je 75 milijonov! Potolkel sem jih že 10.000. Če bi vse pobil, bi si lahko napravil lev gvan. Hudiči spuščajo proti meni trup. Na Blokah me je napadlo 75.000 milijonov hudičev. Ubrani sem se jih, da sem tekel v cerkev in začel zvonic. Bog, Sonce in Križ so z menoj! Jaz sem svet človek! Živi Bog mi deli milost, da mi mrtvi ne vzamejo jakeosti! Zandarme bom pobil z žegno in križem!«

Po daljšem posvetovanju je predsednik objavil rešitev, da se čudak internira v lepoplavskem zavodu, ker je to najboljše zanj in za okolico. Predsednik: »Odsli boste v bolnico! Čudak ogročen in divji!« »Nikamor!... Se pritožite?« »Se pritožim. Sem svoj resni odločil.« Za besedo prosim k Bogu in Soncu Sonce, pridi k meni in me reši! Jaz sem svoje odsližil! Nejevoljen je zapustil dvorano bedni Kvaternik. In tudi takšnih Kvaternikov je dosti na svetu.

Seja sreskega odbora JNS
v Šmarju

Šmarje, 22. novembra. Danes dopoldne se je vršila tu seja sreskega odbora JNS za šmarski srez pod vodstvom predsednika g. Mihe Škaleta. Navzoč je bil tudi nar. poslanec g. Vekoslav Spindler. Tajnik g. Drobne je podal poročilo o konferenci sreskih tajnikov v Celju. Za banovinsko konferenco JNS, na kateri se bo odločalo o volitvah v senat, je sreski odbor določil kot svojega delegata g. Ivana Habjana, posestnika v Šmarju, za njegovega namestnika pa g. Karla Drobejnika, posestnika g. sina pri Sv. Križu.

O političnem položaju je podal kratko poročilo g. nar. poslanec Spindler, ki je nato tudi poročal o raznih vajnejših tekočih zadevah v srezu: o programu za javna dela in naslednjem poslovnem letu, o vprašanju elektrifikacije sreza, o vprašanju regulacije Sotle, o preskrbi prebivalstva s prehrano preko zime, o vprašanju davčne prakse itd. Sreski odbor je k vsem tem vprašanjem zavzel svoje stališče, ki ga bo javil merodajnim mestom. Glede političnega položaja je odbor soglasno ugotovil nujno potrebo vztrajanja na šestomajarski liniji jugoslovenske politike, podčrtal pa je obenem nujno potrebo raznih gospodarskih ukrepov v smeri ublaževanja krize.

Elektrifikacija Bolgarije

Sofija, 25. novembra. AA. Ministrski svet je izdelal predlog zakona za sistematično elektrifikacijo Bolgarije. Poleg izričnega obstoja električnih central določa zakon, naj se v roku 6 mesecev izvrši popolna etatizacija vseh električnih naprav. V to svrhu bo osnovan velik fond za elektrifikacijo.

Francosko-ruske vojaške
pogodbe ni!

Pariz, 25. novembra. AA. Agencija Havas objavlja, da je včerajšnji ekspozicija francoskega poročevalca v parlamentu dal povod za razna tolmačenja. Dances so se Quai d'Orsay objavili komunikacije, s katerimi se zavračajo pretirani glasovi in formalno demantirajo vse vesti o dozdnevem obstoju francosko-ruskega vojaškega sporazuma. Med Francijo in Rusijo gre v poslednjih nekaj mesecih za politično zbijanje z ednim ciljem, da bi se organizirali mrtvi Evropi in ni to zbijanje naperjeno proti nobeni drugi državi.

Podaljšanje vojaškega roka
na Češkoslovaškem

Praga, 25. novembra. AA. Vlada bo podložila poslanski zbornici načrt o podalšanju vojaškega roka na dve leti.

Danes razkošna komedija — Premiera za Jugoslavijo

Veselite se življenja

Salve smeha, krasni naravni posnetki s Zugspitze

LEO Slezak.

EILTNI KINO MATICA

Telefon 21-24.

Predstave ob 4., 7% in 9%.

Predprodaja od 11. do pol 1.

Rezervirajte si vstopnice!

Več kulturne pozornosti Prekmurju

Ob današnjem predavanju profesorja dr. Slaviča na Ljudski univerzi za celotno gimnazijo v Murski Soboti

Ljubljana, 25. novembra.

Ljudska univerza, ki so jo pred tednom otvorili s predavanjem univ. prof. dr. Radoviča o blagopojnem viteškem kralju, je takoj s prvimi predavskimi izjavami, da se je v resnici rodila iz žive potrebe širokega občinstva po znanju in prosveti in da je s svojim pojavom izpolnila zavezojo vrzel v organizaciji našega javnega življenja. Spored predavanj, ki ga je pripravilo vodstvo te važne nove vzgojne ustanove, je posvečen v prvi vrsti problemom našega domačega kulturnega in družabnega življenja in tako bo ljudska univerza ob roki naših najboljših strokovnjakov organizirano in smotno odpirala klope, ki zastirajo v resnici marsikatero poglavje našega sodobnega življenja. Jutri, v ponedeljek, bo v dvorani Delavske zbornice predaval profesor dr. Slavič o Prekmurju. Spričo dejstva, da je prekmurska mladina prav te dni vso našo javnost opozorila s svojo akcijo za celotno gimnazijo v Murski Soboti na življenjsko problematiko tega prelepega koroškega našega zemlje, ne moremo dvomiti, da bo to predavanje deležno pozornosti, ki mu gre, obenem pa naj tudi pri tej priliki opozorimo na to vprašanje, ki je v ospredju naše javne pozornosti.

Prekmurski narodni voditelji so popolno slovensko gimnazijo v Murski Soboti zahtevali že od madžarske vladne v svojemu programu dne 14. januarja 1919. Takrat so v spomenici posebej poudarili, da bodo pri svojih zahtevah vztrajali tudi v primeru, da vrhovni svet v Parizu dodeli Prekmurje kraljevini SHS. Ko je bilo potem Prekmurje dodeljeno kraljevini SHS, so agitatorji za Budimpešto uporabili kot eno glavnih gesel obljubo, da bi Prekmurje pod madžarsko vladno dobilo popolno gimnazijo. Madžari so že ob koncu 19. stoletja nalašč za madžarizacijo Prekmurcev ustanovili gimnazijo v Monoštru, ki leži samo nekaj kilometrov od sedanjih državne meje. Vključ vpleteno številu učencev to šolo samo zaradi omejenega položaja vzdržujejo z znatnimi žrtvami še dandanes. Gimnazija v Murski Soboti je bila ustanovljena prav iz nacionalnih ozirav, da tvori protutež proti madžarskemu vplivu in obenem kulturno vez med Prekmurjem in ostalo Slovenijo.

Zaradi posebne zgodovine Prekmurja, ki je šele s prevratom prišlo iz fevdalnih razmer, vlada v njem posebna življenjska struktura in ima prekmursko ljudstvo po-

sebnosti potrebe, ki jih lahko razume samo izobraženstvo, zraslo v teh razmerah. Razen neznatnega števila, ki je pa po večini vzgojen v madžarskih šolah, takega izobraženstva ni. Zaradi nepopolnosti gimnazije v Murski Soboti pa izobraženstvo v Prekmurju le počasi narašča. Brez primere počasneje kakor v okoliških skoraj vseh ostalih gimnazij dravske banovine. Tako je lani prišlo na 10.000 prebivalcev gimnazijskih okolišev Murske Sobotice 21 nižješolcev, v Novem mestu 26, v Kočevju 41, v Kranju 51, v Ptuj 36. In vendar pripada soboški gimnaziji skoraj največji okoliš v dravski banovini. Saj štejejo sredi soboški, lendaški in ljutomerski, ki mu pripadajo, vsega skupaj 125.713 prebivalcev, medtem ko jih ptujski okoliš šteje samo 71.013. Do ostalih gimnazij v dravski banovini je Murska Sobotica mnogo preveč oddaljena, saj je do najbližje v Ptuj ni manj kakor 61 km, medtem ko je Ptuj oddaljen od Maribora samo 38, Kranj od Ljubljane pa 30 km. Siromaščina, ki je v Prekmurju doma, omejuje večini sinov študij na drugih šolah v Sloveniji, medtem ko se na gimnazijo v Soboti lahko ob razmeroma majhnem strošku vozijo s kolezi ali pa hodijo peš. Prav tako je Murska Sobotica, kar se tiče preživljanja dijaštva, eno najcenejših slovenskih mest. Brez popolne gimnazije v Murski Soboti bo srednješolska izobrazba v Prekmurju samo pravica za otroke bogatašev.

Mimo vseh teh subjektivno-kulturnih razlogov, ki jih moramo pri reševanju tega vprašanja na vsak način vpoštovati, pa je treba še poudariti, da ima Prekmurje v vsej dravski banovini največji davčni količnik in da je to ena izmed najgostejše naseljenih pokrajin v Jugoslaviji. Zemlja sama ne more nuditi kruha vsem rodovom, ki prihajajo, zato išče znaten del mladine poti v srednjo šolo. Soboška gimnazija ima stalno več dijakov, kakor jih zahtevajo zakoniti predpisi za obstoj višjih razredov. Meseca maja je bilo letos na soboški gimnaziji v I. razredu 79 dijakov, v II. 74, v III. 58, v IV. 41. Za eventualni V. razred se jih je prijavilo 47. Za novo šolsko leto pa se je v prvi razred vpisalo ni manj kakor 108 učencev. Vse te številke pričajo, da življenjska sposobnost gimnazije v Murski Soboti stalno rase in da je zahteva prekmurskih Slovencev po celi srednji šoli v Murski Soboti najmanj upravičena, če že kdo ne bi hotel priznati, da mora Prekmurje dobiti celotno gimnazijo že iz razlogov nacionalnega prestiža.

Prijeta vlomilska družba

Orožniki so prijeli tatinsko družino, ki se je udeleževala v Tišini in okolici — Družba je štela 15 samih mladih ljudi

Murska Sobotica, 25. novembra.

Orožnikom v Tišini se je posrečilo, da so izsledili številno vlomilsko družbo, ki je v zadnjem času ogražala imetje prebivalcev. 15 članov šteje družba, ki je morala nastopiti pot v mursko-soboško sodne zapore. Po večini so to poljski delavci, še mladi, med njimi pretežno taki, ki so že sedeli. Največ je od njih trpel tišinski šolski upravitelj g. Antauer, ki so mu v nekaj mesecih odnesli okrog 10.000 kg različenega žita.

Začelo pa se je tako-le: Lansko leto je g. Antauer vzel za hlapca nekega P. Kmalu za njim pa je stopil tamkaj v službo tudi njegov brat. Starejši brat, ki je bil tam že dalje časa v službi ter je prav dobro poznal vse domače razmere, si je prilastil razne predmete in vso to po navodilih nekega Baše, ki je okrog sebe zbral več takih zlikovcev ter jim bil vodja. Mlajši brat je kmalu zapadel v mreže starejšega ter mu začel prav pridno pomagati pri nepoštenem poslu. Še prej pa je bil svedčan sprejet v Baševno družbo, kjer mu je vodja zagrožil, da ga takoj ubije, če bo izdal njihovo podjetje.

Tako se je začela pri g. Antauerju tatvina žita kar na debelo. V napajalnikih sta brata nosila žito ob vsaki priložnosti v hlev, kjer sta imela pod posteljo pripravljene vreče. Pa vse to je bilo podmeti družbi premalo. Organizirali so kar pohod. Izbrali so si temno noč in razpostavili okrog hiše straže. Med stražarji je bil tudi neki 12letni deček. Medtem ko sta dva stala z orožjem v rokah na preži, sta domača hlapca razbila okno v neki pritiščni sobi, vdrla skozi njo na hodnik in s ponarejenimi ključi odprla vrata na podstrešje. Isti večer so odnesli blag 1000 kg žita. Med svojim poslom so vlomilci precej ropotali. G. upravitelj, ki je slišal sumljive glasove, je sicer prišel z lovsko puško na dvorišče, a ker ni videl ničesar sumljivega, se je spet vrnil v stanovanje.

Prvi posrečeni večji vlom je fante tako opogumil, da so že nekaj tednov za tem spet šli na delo. Sreča jim je bila tudi to, kar naklonjena in posrečilo se jim je odnesti 1000 kg žnja. Kmalu zatem pa so začeli iskati plen tudi v tamkajšnji šoli, kor so zvedeli, da je tudi tam imel šolski upravitelj shranjeno žrnie na podstrešju.

Tokrat so bili še bolj predrzni. Kar z vozom in konjem so prišli sredi noči in ga zapeljali za tamkajšnje cerkev. Naložili so 13 velikih vreč žita ter ga odpeljali v svoje skrivališče. Kadar pa je potem nanesla prilika so ukradeno žito peljali v Mursko Sobotico in ga tamkaj pod tujim imenom prodajali. Večkrat se je zgodilo celo, da so ukradeno žito peljali s konji g. Antauerja, če je njegov hlapec imel opravka v mestu. Vlom v šolo se je prav tako večkrat ponovil. Kradi pa so tudi med. Njihov vodja km je za delo izplačeval primerne nagrade, ki pa niso bile nikdar večje kakor 50 Din.

Niso pa kradi le žita in medu, nego so bili tudi pravi dihurji vsem kurnikom. Stevane posestnike so na ta način oskodovali. Svedo so koksali spet prodajali naprej. Zda je njihovu početu konec. Vrli orožniki so rešili ljudi večnega straha za svoje imetje.

Naše gledališče

Drama

Začetek ob 20. uri

Ponedeljek, 26.: Velika noč. C.

Torek, 27.: zaprt.

Ljubljanska drama. Abonenti reda C bodo imeli drevi predstavo Strindbergove »Velike noči«. Z njegovo pasijonsko igro, ki je spisal v zrela dobi v duševno neznem razpoloženju, je posegel brez velikih učinkov v najbolj skrite globine duševnega življenja. Ta igra je pesnitev najčistejšega sijaja. Režira Cyril De-bevec. — V sredo bo proslava Nušičeve 70-letnice z njegovo najnovejšo komedijo »Zalužji ostali«. Delo režira Kreft. Najbolj vidna vloga je Agaton. ki ga igra pri premieri Potokar. V repizah pa bosta alternirala s Cesarjem. Komedija je satirična značaja in žigosa pogoltno žlahto, prežečo na dedščino. Predstava je za B.

Opera

Začetek ob 20. uri

Ponedeljek, 26.: zaprt.

Torek, 27.: Izgubljeni valček. A.

Sreda, 28.: Hoffmannove pripovedke. — Sreda.

Ljubljanska opera. V torko bo prva repriza Stolzove opere »Izgubljeni valček« (Dvoje src v triletnem taktu) za A. Predstava je občinstvu izredno ugajala, ker je prinesla namesto toliko uporabljene jazvorske glasbe melodiozno, solidno muziko.

Pogreb Frana Kavčiča

Ljubljana, 25. novembra.

Sredi žalostnega, sivga jesenskega popoldneva je danes Ljubljana spremljala bivega predsednika Zveze gostilničarskih združenj Frana Kavčiča, zaslužnega in uglednega organizatorja našega obrtniškega življenja in javnega delavca na njegovi poslednji poti. Pred hišo žalosti na Privozu se je zbrala ogromna množica prijateljev, znancev in spoštovanih pokojnika, in ko je starokatoliški župnik g. Lavrine blagoslovil krsto na pragu in so pevec šentjakobskega pevskega zbora pod vodstvom prof. Repovža odšli v srce segajočo žalostinko, se je po Karloški cesti formiral dolg in veličasten sprevod. Za kržem in za praporom Sokola II, ki mu je bil g. Kavčič delaven član in podpornik, je šla močna skupina Sokolov na konjih s fanfarami, ki so z žalnimi koračnicami spremljale sprevod. Številni pogrebelci so pred vozom s krsto nosili velike vence, ki so jih med drugimi poklonili tudi Zbornica za TOI, Zveza gostilničarskih združenj, Združenje gostilničarskih obiri v Ljubljani in Zveza za tujski promet.

Za krsto je vsa solzna stopala tako kruto prizadela pokojnikova rodovina, nato pa se je razvrstil skoro cel kilometer dolg žalni sprevod. Na čelu sta šla ljubljanski poslanec minister dr. Kramer in mestni župan dr. Puc z bivšim starejšino Jugoslovenske gasilske zveze Turkom. Dalje so bili v sprevodu predsednik Zbornice za TOI Jelačin s podpredsednikom Josipom Rebekom, predsednik Zveze gostilničarskih združenj restavator Majcen, predsednik Zveze trgovskih gremijev Kavčič, predsednik društva Jugoslovenskih obrtnikov Pličman, nar. posl. Rasto Pustoslavšek, bančni ravatelj dr. Krofca s številnimi drugimi zastopniki denarnih zavodov, veliko število članov mestnega sveta, med njimi dr. Fetičič, dr. Bohinjec, dr. Subic, Urban, Olup in Daks, mestni fizik dr. Rus itd. Napredni tisk, ki mu je bil pokojnik vedno naklonjen, je zastopal glavni urednik »Jutra« Virant. Poleg stanovskih tovarišev pokojnika, ki so s svojo izredno veliko udeležbo izpričali, kako priljubljen je bil g. Kavčič v krogih naše gostilniške obrti, so bili zlasti številno zastopani tudi njegovi politični prijatelji s predsednikom Marnom in drugimi funkcionarji šentjakobske krajevne in okrožne organizacije JNS na čelu.

Solnce se je že nagibalo k zatonu, ko so pri Sv. Križu, tam sredi ljubljanskega polja, položili Frana Kavčiča v njegov zadnji dom. Naj mu bo miren počitek v okrilju ljubljene domače grude.

Živahen zbor mariborske podružnice NSZ

Maribor, 25. novembra.

Danes dopoldne je bil v mali dvorani Narodnega doma izredni občni zbor mariborske podružnice Narodne strokovne zveze, ki ga je sklical ljubljanski glavni odbor. V njegovem imenu je otvoril in vodil zborovanje, za katero je bilo med nacionalnim delavstvom veliko zanimanje, član glavne odbora NSZ g. Vladimir Kravos. V uvodu je poudaril g. Kravos delavstvu prisrke, zaradi katerih je bil osrednji odbor vzročen, da se je odločil napraviti red v podružnici, ki se je odločno uprila osrednjemu odboru in hudo kršila poslovni red. Mariborska podružnica tudi ni hotela plačevati centrali določenih davkov, tako da je nastal zaradi tega že problem, ki ga je že rešila centrala na ta način, da je odstavila podružnični odbor in imenovala komisarija in njegov svet.

V nadaljnjem govoru je g. Kravos naglašal, da je skušala hoditi mariborska podružnica svoja pota, da ni vršila svojih dolžnosti in zato je tudi prenehala biti prava članica. Vodstvo podružničnega odbora, ki so ga tvorili Tone Bajt, Rudolf Tumpel in Drago Vojska, je kršilo red in disciplino. Tudi je g. Kravos, ko je kot pooblaščenec osrednjega odbora pregledal poslovne knjige, ugotovil, da ni bilo podružnično poslovanje v takem redu, kakor bi v čvrsti delavski organizaciji moralo biti. Odločno pa je pri tej priliki zanimal vse pretirane govorce o nekakih malverzacijah pri podružnici in naglašal, da so to zlobne govorce in da skušajo nasprotniki nacionalnega delavskega pokreta na tak način slabiti zaupanje narodnega delavstva do strokovne organizacije, ki pridobiva vedno bolj na vplivu in moči. Glede na izredno stanje, nastalo po odstavitvi podružničnega odbora, običajnih poročil ni bilo. Kraljevo poročilo sta podala samo komisar Karol Fras in član sosveta Tekavc, ki vodi blaginjske posle.

Po podanih poročilih se je razvila dolgotrajna in burna debata. Nekatere boljvitejšje govornike je g. Kravos energično objektivno zavrnil. Na splošno željo članstva, naj se zadeva najprej razčisti in šele nato izvoli nov podružnični odbor, volitve odbora ni bilo in bo posle vodil še naprej sedanjí komisar.

Ljubljanska kronika

Ljubljana, 25. novembra.

Sinoči je nekoč vlomil v Podobnikovo gostilno v Mostah, ki jo ima v najemu neki Dahmatinec. Tat je odnesel gnat, druge jestvine in nekaj cigaret. O vladu je bila obveščena policija.

Dopoldne se je pripetila na Gornjem golem blizu lga na lovu huda nesreča, katere žrtev je postal 16letni Stanko Ponikvar iz Želmelej. Lovci so menda priredili hrakoda na zajce, med gonilci je pa bil tudi Stanko Po nesreči ga je neki lovec nevarno obstrčil. Stanko je dobil vse nabol v trebuh in v glavo in so hudo ranjenega morali prepeljati v bolnišnico, kjer so ga popoldne operirali. Pantovo stanje je precej resno, vendar zdravniki upajo, da mu bodo rešili življenje.

Manjša nesreča je doletela tudi 31letnega delavca Andreja Kovača, doma z Janzeve prstave pri St. Vku, ki je včeraj v Šiški pri gradnji padel v kanal.

Vlažno, hladno sedaj NIVEA

Po burji, dežju ali smegu je posebno potrebno, da zaščitite svojo kožo pred vetrom in slabim vremenom, a to boste najbolje napravili tako: vsak dan na večer, preden ležete spat, nadrgnite kožo nalahno z Nivea krema. Koža postane zaradi tega mehka in gladka, a poleg tega tako odporna, da ji še tako slabo vreme ne bo škodilo. Zaradi Eucerita, ki ga vsebuje Nivea krema, prodrte ta globoko v kožo, a ne ostavi za seboj nobenega bleška ter je istočasno krema za dan in noč.

„Soča“ je spet otvorila sezono

V salonu restavracije pri Levu je »Soča« v soboto zvečer otvorila novo sezono svojih priljubljenih predavateljskih in družabnih večerov, na katerih se že nekaj let sem soboto za soboto zbira velik stalen krog ljubljanskega občinstva. Letos je »Soča« za prvi večer pridobila odličnega znanstvenika g. univ. prof. dr. Spektorskega, da predava o aktualni in zanimivi temi: Kriza liberalizma. Pred številnim poslušalstvom je v imenu zadržanega predsednika društva župana dr. Puca izpregovoril nekaj otvorilnih besed nadzornik Urbančič.

Prof. dr. Spektorski je v obširnem in temeljitom predavanju z nazorno besedo obravnaval zgodovinski postanek, razvoj in pomen liberalizma, te važne idejne struje, ki je zarezala tako vidne, globoke brazde v politično, gospodarsko, pravno in filozofsko življenje Evrope in vsega kulturnega sveta. Svoja izvajanja je pričel z zanimivo razlago besede »liberalen«, ki je španskega izvora in ki ima dandanes v francoskem besednjaku nič manj kakor dvajset različnih pomenov. Zmagal je liberalizem s proglavitvijo človeških pravic, ki jih je uveljavila francoska revolucija s svojim individualističnim, optimističnim in formalističnim pojmovanjem človeka in svobode. Pojavil se je kot odpor proti merkantilizmu in zanimalo je, da dandanes, v dobi krize liberalnih načel, merkantilizem spet zmerom krepkeje stopa v ospredje.

Podrobno je predavatelj razložil razvoj liberalizma na pravnem, političnem in gospodarskem področju, nato pa je živo orisal pojav novih socialnih idej, ki so se pričele uveljavljati v tridesetih letih prejšnjega stoletja in ki so zmagale z veliko revolucijo okoli 1848. Politični razvoj po vojni je na nov način utrdil moč protiliberalnih miselnih struj, saj se tako fašizem kakor socializem odločno zavzemata za primat države in družbe nasproti posrednici. Kakor v dobi merkantilizma se tudi v tej dobi krize liberalnih idej zmagovito oglašja vna v narčno gospodarstvo. A znamenite Leibnitzove besede, da ima vsak miselni sistem v tem, kar trdi prav, in se moti v tem, kar zanika, v polni meri veljajo tudi za liberalizem in njegovo usodo. Kakor so liberalne ideje v življenju držav dandanes prav za prav na umiku, tako je prav verjetno in mogoče, da bo liberalizem prej ali slej spet na kakšen način oživel — saj ne more biti dvoma, da je v njegovem miselnem sistemu mnogo trdne in trajne resnice.

Po zanimivem predavanju, za katero so Sočani nagradili g. profesorja z iskrenim aplavzom, se je v kratkih besedah zahvalil predavatelju podpredsednik društva g. Sanein, nato pa je nadzornik g. Urbančič v daljšem zanimivem govoru orisal življenje in boje odličnega rojaka tam od Soče, uglednega narodnega delavca in publicista Andreja Gabrščka, ki slavi jutri 70letnico svojega življenja. Podrobno je med drugim orisal zasluge, ki si jih je Andrej Gabršček že pred štiridesetimi leti pridobil za organizacijo slovenskega šolstva v Gorici. Pod njegovim vodstvom so v dobrih desetih letih zgradili Slovenci v središču Gorice in na periferiji pet sijajnih šolskih poslopij, v katerih so pod lastno streho imeli slovenske otroške vrtnice, deško in dekleško ljudsko šolo, pripravnico za srednje šole, vadišnico in moško učiteljsko, ki se je z Kopra preselilo v Gorico. Nad 1500 slovenskih otrok je obiskovalo te zavode. Dr. Anton Gregorčič, pod čigra protektoratom so gorški Slovenci iz lastnih sredstev izvršili vse to delo, je pribral na Dunaju tudi slovensko gimnazijo, ki je bila tedaj nekaj unikuma na vsem slovenskem svetu. — G. Gabršček, ki so ga Sočani povabili na ta prijeteljski večer, se je opustil zaradi rahlega zdravja, obenem pa je sporočil svojim rojakom, da je poleg dveh knjig »Goriških Slovencev«, ki sta izšli, skoraj do kraja napisal tudi že prvo enako knjigo o preteklosti Trsta in Istre. Po prosvetnem delu večera se je v salonu pri Levu razvila v domačem krogu prijetna zabava.

Otvoritev planinske ceste

v Kamniško Bistrico

Kamnik, 25. novembra.

V naši javnosti je bilo že mnogo govora o gradbi nove planinske ceste v Kamniško Bistrico, ki naj bi modernim vozilom omogočala pot do osrejša planin. Ta cesta je bila danes otvorjena. Le nekaj redkih izletnikov in povabljenih zastopnikov raznih oblastev in ustanov se je v teku dopoldneva zbralo v Kamniku, odkoder je k otvoritvi ob 11. krenil majhen sprevod avtomobilov, ki naj po novozgrajeni cesti doseže dom SPD v Kamniški Bistrici.

Pri Gaberju — tako imenujejo kraj, kjer se loči udobna novozgrajena cesta od stare, strme in skoro neporabne — je bila cesta zapeta s skromno girlando zelenja in vencem z državno trobojnico, ki so ga pozneje položili pred sklopi blagopokojnega kralja na vohu v njegov lovski dvorec v Kamniški Bistrici. Z nekaj priložnostnimi besedami je zastopnik kr. banske uprave razglasil cesto za otvorno in prezeval zeleno girlando, nato pa je sprevod avtomobilov krenil proti Kopskam in domu v Kamniški Bistrici.

Pri zadnjem mostiču tik pred samim planinskim domom so vsi gostje izstopili in se napotili proti vohu v kraljev lovski dvorec, kjer je visela kraljeva slika, a pod njo je bila prigrzana večna luč — znamenje velike ljubezni, ki so jo gojili do svojega najvišjega gospodarja naši vrli planinci. Ko je bil naš blagopokojni kralj Aleksander I. Ujedinitelj letos 1. septembra zadnjikrat v tem svojem lovskem

dvorec, je obljubil, da se bo po novi planinski cesti, ki tedaj še ni bila popolnoma dovršena, še pred koncem leta ponovno vrnil v to bajno planinsko kraljestvo. Navzočni so s sklonjenimi glavami in enominutnim molkom počastili spomin velikega kralja, s čimer je bila skromna svečanost otvoritve zaključena.

Še med potjo pri Kopskah se je sprevod avtomobilov ustavil in so navzočni strokovnjaki sklepali o vprašanju, do kam naj bi bil dovoljen avtomobilski promet po novi cesti. Nekateri so predlagali, naj bi bil dovoljen le do Kopsk, a drugi, ki so s svojim predlogom predili, so predlagali dovoljenje za vožnjo do samega planinskega doma v Kamniški Bistrici, ker sicer cesta sploh ne bi bila potrebna.

Ako je cesta dograjena do samega doma, naj služi javnim in tujskoprometnim interesom v polni meri in naj bo tedaj v vsej svoji dolžini dostopna motornim vozilom.

H koncu smatramo za nujno potrebno, naglasiti potrebo ureditve avtomobilskega prometa na tej novi planinski cesti. Če takoj danes so se namreč dogajali primeri, da so ob istem času vozili zasebni avtomobili v obeh smereh in bi se kaj lahko primerila nesreča. Vozni časi bi bilo potrebno urediti nekako tako, kakor je v Logarski dolini, da je namreč vožnja v eno smer določena od gotove do gotove ure, a v ostalem času vožnja v drugo smer. Istočasne vožnje v obe smeri namreč cesta ne dovoljuje, ker je preozka in prenevarna.

Drzen vlom v Mariboru

Maribor, 25. novembra.

V soboto popoldne med 13. in 17. je bil izvršen na Meljski cesti drzen vlom v stanovanje tkalskega mojstra Stanka Koluzjaka, zaposlenega v Hutterjevi tovarni. Neznani storilci so se spzljali v stanovanje in odnesli iz omar vse njegove prihranke v znesku 35.000 Din. Tkalski mojster in njegova žena sta bila o vladu obveščena med delom v tovarni. Ker vlomilci v stanovanju niso dosti brskali, je verjetno, da so razmere dobro poznali. Policija je aretirala dva sumljivca, o katerih sumi, da sta vladila ali pa vsaj sodelovala pri vladu. Denarja pri njih niso našli.

Objave

ZKD bo predvajala danes ob četrtn na 15. uro svoj velenim »Mata Hari«, ki nam pokaže življenje znane slavne plesalke in drzne vohunk, ki so jo Francozi obsodili na smrt. Kratika pristiha ta film med najboljšje filme Grete Garbo Vstopnina 3,50, 4,50, 5,50 in 6,50 Din.

Dogodki po širnem svetu

Stratosferno letalo za potnike

Ameriške Eastern Air Lines so izročile prometu Douglasovo letalo z dvema motorjema. Ta aeroplan je absolviral pod vodstvom kapitana Rickenbackerja rekordni polet iz Los Angelesa v New York, kamor je priletel v 12 urah in 5 minutah. Zato kam zdaj imenovana družba napravi s tem letalom več poletov v stratosfero. Seveda je tej svrhi primerno uredila aparate na zunan in znotraj

Nov finančni skandal v Franciji

Zidovski bankir Levi je okradel na tisoče malih vlagateljev

Pariški bankir Levi je aretiran in zaprt ter se bo moral zagovarjati pred sodiščem zaradi falzifikatov. Zdi se, da se bo ta afera izmnila v nov skandal tipa Staviski. Sodna komisija, ki pregleduje knjige Levijeve banke, je ugotovila, da znašajo bančne operacije, s katerimi je imel opraviti sleparski žid, 8 in pol milijarde frankov! Revizija seveda še ni zaključena. Trajala bo po vsej priliki najmanj pet mesecev.

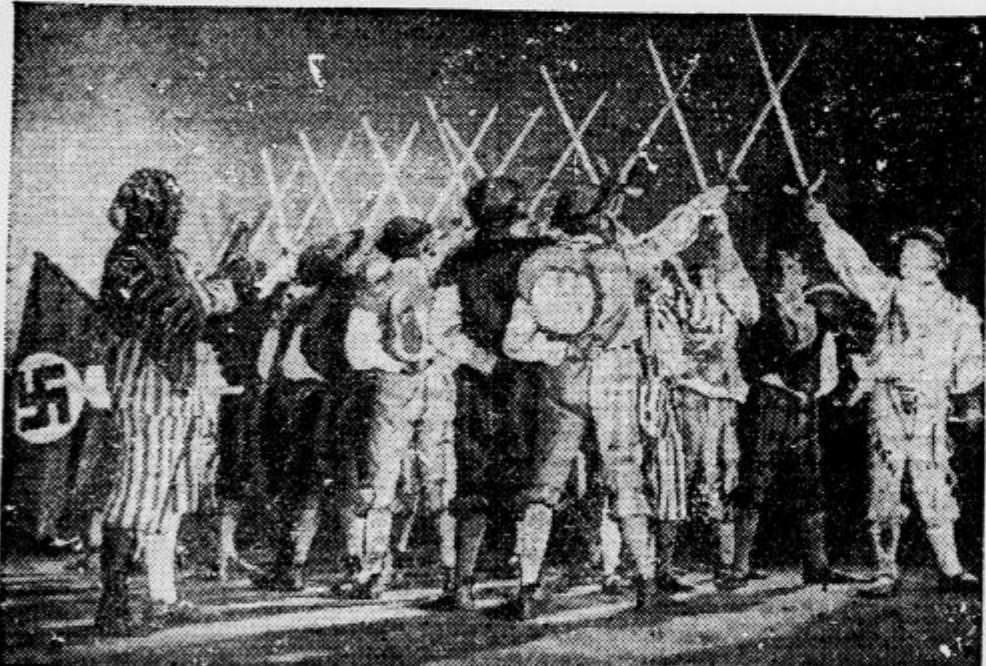
Siepar Levi je rodom iz Orana v Alžiru ter je začel svojo kariero kot trgovski potnik v Marseilleu. Potem so ga neki sorodniki spravili v bančno poslovalnico. Od tam se je povzpnil vedno više in se je slednjič lotil tveganj spekulacij. Imel je zveze s politiki ter je z njih podporo potvarjal menice, posebno papirje za obnovljene kraje. V ta namen je osnoval posebno družbo, ki je štela med svojimi člani politične politike, vojake in zastopnike industrije. Vsi ti ljudje so z Levijevimi spekulacijami prišli tudi ob svoje vloge, ki so jih imeli naložene pri njem.

Levi je spekulacije so bile zelo obsežne. Kupil in prodal je tvornice za sladkor, kinematografe, filmske studije, trgovske hiše itd. Izgube so se začele v začetku letošnjega leta. Kolikor je bilo mogoče do slednjega ugotoviti, so dosegle izgube 230 milijonov frankov. V severni Franciji je na tisoče in tisoče malih vlagateljev z Levijevimi spekulacijami prišlo ob vse prihranke. Storitveni so koraki, da bo te male, dobronamerne vlagatelje odškodnovala za njihove izgube država.

Ozeblina na nogah

se pokažejo pri otrokih v veliko večji meri kakor pri odraslih. SETA vložki so sigurno sredstvo za odstranitev ozeblin, ker so noge vedno na mehkem in suhem, zato vedno tople. Otrokom SETA vložke v čevlje.

Manifestacije bojevitosti v Nemčiji

V Goslarju se je vršil kongres nemških poljedelcev. Med prireditvami kongresa so bile tudi velike vojaške manifestacije, kakršne so že običajne na dandanašnjih režimskih prireditvah. Slika predstavlja skupino šolskih otrok, ki vpriparjajo živo sliko v oblekah srednjeveških germanskih vojščakov

Harry Wolley:

Čudež v pragozdu

Sedeči smo v zakotni kantini in pili whisky. Svetlolasi zdravnik, nadzornik skladišč in jaz. Pred nami je ležalo zelenkasto morje, ki so ga obkroževale mrzle gore Sierre, za lagunami pa v motni meglici pragozd. Tam v zalivu je čakala snežnobela jaha. Bila je last Američanov, ki so bili prišli v Mehiko na lov.

Nadzornik skladišč je pomaknil svoj ombbrero nazaj, srknil požirek whiskyja in pokazal z ustnikom pipe proti jahti. »Sem so prišli doživljati pustolovščine,« je dejal zaničljivo in napravil še en požirek. »Kakor bi tu sploh še kaj bilo. Pragozd... smešno! Lahko bi se peljali skozenj z avtomobilom kakor čez Broadway.«

Svetlolasi doktor se je nasmehnil. »Pa ima vzlic temu svoje skrivnosti,« je dejal tiho.

»Pragozd? Skrivnosti? Smešno. Mehika je dandanes s svojimi pragozdovi vred civilizirana dežela.«
Doktor je zmajal z glavo. »Jaz jo poznam še od druge strani,« je odgovoril. »Če naročite še kaj pijače, vam bom povedal nekaj takega, da se boste zgrozili.«

Američan se je nasmehnil. »Prav razveden sem, kaj nama mislite povedati...« je rekel. Potem je naročil novo

steklenico whiskyja.

»Well, dobro,« je začel svetlolasi doktor. »Dve leti ali pa še nekaj mesecev več je že preteklo, kar se je to zgodilo. Dobil sem obisk iz Nemčije in odločil sem se, da pojdemo na lov v pragozd. Doli na jugu blizu Oaxaca. S seboj smo imeli pet konj, štiri domačine in živela za sedem dni. Čez Sierre smo šli proti jugovzhodu, kar po sredi gozda. Tam ni bilo nikakršne avtomobilske ceste, niti steze, in pot smo si morali sami delati s sekirami. To je bilo nekaj za moje goste iz Nemčije! Tudi kuščarji, pajki in hročči jih niso motili. V tem izletu so videli pač samo romantiko ne pa nevarnosti in oddaljenosti od obljudenega sveta. Kadar smo zvečer počivali in so domačini že uredili prostor za šotor, smo odprli kovček, kjer smo imeli radijski aparat in začeli loviti postaje iz Argentine in Združenih držav.

Prav srečno smo potovali. Tudi z lovskim plenom smo bili lahko zadovoljni. Ubili smo dve pumi, jelenov pa je bilo toliko, da smo med njimi iskali samo najlepše. Za kosilo smo si nastrelili rac in gosti in jih spekli. Dišale so sicer malo po smoli, toda tudi to spada k romantiki. Pet konj je bilo že obloženih s kožami in rogovi, ki so pričali o naši lovski sreči. Začeli smo se že pripravljati na povratek.

Seeti dan smo postavili šotor na neki goličavi blizu reke. Zakurili smo ogenj.

Dva zaveznika

Avstrijski kancelar Schuschnigg in italijanski min. predsednik Mussolini pri zadnjem obisku dunajskega državnika v Rimu

Višek vlnudnosti

Pri vsakem večjem listu prejema uredništvo toliko rokopisov, da ne more natisniti vseh. Mnogo spisov tudi neče porabiti, ker se mu vidijo neprimerni. Tako je prišlo pri listih v navado, da vračajo neporabljene spise ter prilagajo pri tej priliki tiskane vzorce, ki spremljajo vrnitev. Na ta način se uredništva hitro znebijo balasta, ki jemlje tudi dokaj prostora, po drugi strani pa dobe pisce svoje prispevke hitreje nazaj, da jih lahko druge uspešno porabijo.

Na Daljnem vzhodu pa se ta reč upravlja vse drugače, kakor kažeta naslednja dva primera. V uredništvu nekega velikega, v Pekingju izhajajočega kitajskega lista imajo za vrnitev neuporabnih rokopisov pripravljeno nastopno pisanje: »Visoko spoštovani brat solca in meseca! Tvoj suženj Ti leži pred nogami! Poljubijam tla pred Teboj in Te lepo prosim, da mi dovoliš, da govorim in ostanem živ! Tvoj rokopis, o visokospoštovani, je bil tako dober, da smo ga brali z užitkom in vznemirjenjem. Prisegam pri grobovih svojih prednikov, da še nikdar nisem čital ničesar bolj vzvišenega. S strahom in grozo Ti ga pošiljam nazaj. Ako bi se kdaj osmelil, da bi

dal natisniti ta zaklad, bi mi naš načelnik takoj zapovedal, da moram Tvoje delo vedno uporabljati kot svetel vzor, in mi ne bi dovolil, da bi kaj drugega natisnil. Moje književno iskustvo me navdaja s pogumom, da priznam, da se književni biseri take vrste ustvarjajo samo enkrat vsakih deset tisoč let, in zaradi tega sem tako drzen, da Ti jih vračam. Prosim Te, odpusti mi. Vržem se Ti pred noge kot suženj Tvoje sušnje.«

Uredništvo nekega japonskega lista v Hai-ču pa priloži neuporabnim rokopisom takole pismo: »Dragi sin! Tvoja dela so vzorna dela tehnike in nedosežna v jeziku. Okakuva Kacuco, velikan našega naroda, ni pisal bolje. Od severa do juga in od vzhoda do zahoda ni najti Tebi enakega. Tvoja dela so v resnici dobra, zaradi tega dovolil, da Ti jih priložimo polagamo v naročje. Ostani še nadalje naš naročnik in mi Te vsi prosimo, da nam še nadalje ohraniš svojo naklonjenost.«

Čarobna železniška postaja

Tudi vatikanska država ima v tej krizi svoje finančne skrbi in brezposelnosti. Morala je kot vsaka druga država zmanjšati plače in mezde ter zvišati carine in davke. Vendar je podobno, da dobri okus sv. stolice vzlic vsemu ni posebno trpel zaradi svetovne gospodarske krize. To dejstvo se je iznova ugotovilo, ko so vatikansko postajo izročili prometu. Velika osrednja dvorana je iz samega marmornja, zlate štukature iz bron. Velika vhodna vrata v baroku so vsa zgrajena iz levantskega marmornja. Stranski križi krasi osem stebrov iz zelenega marmornja s pozlačenimi korintskimi bronastimi kapiteli, njih podnožje je iz okrašenega rumenega marmornja. V tleh iz mnogobavne marmornja je na sredi v zelenem marmornju vložena velika bela rozeta. V vsakem krilu stoji štiri ogromne bakrene vaze, nad katerimi so nameščeni reflektorji iz mlečnega stekla. Vzlic vsem finančnim težavam so zmalj namesto samo prometu služboče zgradbe postavili uprav čaroben grad.

Š A H

Mednarodnega turnirja v Hastingsu, ki se prične čez mesec dni, se udeležijo tudi bivši svetovni prvak Capablanca. Njegova udeležba vzbuja posebno pozornost, saj sedaj še vedel ni nastopal v turnirski areni. Ko je l. 1927. do tedaj nepremagljivi Kubanec prav nepričakovano izgubil svetovno prvenstvo proti Aljehinu, se je kmalu pojavil v Evropi in se izredno pogosto udeležbo na turnirjih skušal pripraviti čim preje revanšni dvoboj z Aljehinom. V l. 1928. in 29. je dosegel Capablancina velike uspehe na turnirjih, in kmalu res izval Aljehina na revanšo. Aljehin se mu je spretno umaknil s tem, da je preje sprejel poziv Bogoljubova na boj za svetovno prvenstvo. Toda šahovski kritiki so tudi ugotavljali, da Capablancina le ne igra več s svojo prejšnjo mirnostjo in sigurnostjo. In ko je prišla nanj vrsta za match z Aljehinom z nekoliko zamudo, Capablancina ni mogel več finančno zagotoviti dvoboja. Aljehin pa je med tem še vedno bolj razvijal svoje moči. Njegovi uspehi v San Remu 1930 in na Bledu 1931 so čisto za temnil slavo Capablancina. Udeleževal se je vedno manj turnirjev in se l. 1931. po prepričevalni zmagi v matchu z dr. Euwejem ozlovojen poslovil od Evrope. Od tedaj naprej je dajal samo še poredko šahovske produkcije in poročila so celo javljala, da sploh ne bo več nastopil na turnirjih. Igral je zato tem več bridge, na zadnje so se pojavile še — sicer zopet dementirane — vesti, da je težko obolel. Kljub vsemu torej bi sedaj zopet nastopil v težkem turnirju v Hastingsu. Morda se mu je zopet vzbudila ambicija, da bi se le še enkrat spoprijel s svojim velikim rivalom in naj bi bila njegova udeležba na turnirju v Hastingsu ravno v času, ko Aljehin ne bo v Evropi, priprava za nov match za svetovno prvenstvo. Morda je Capablancina opazil zadnje čase nesigurnost v Aljehinovi igri, ki mu daje novega upanja za uspešen nastop proti svetovnemu prvaku — Ko prihaja Capablancina sedaj v Evropo, pa bo moral reševati še tudi drug težak problem. Za časa njegove odsotnosti je mladina preplavila mednarodne turnirje. Ali bo uspelo Capablancini vzpostaviti med njo svojo avtoriteto, ki si jo je sicer znal samo še Aljehin ohraniti v polni meri?

Definitivna lista udeležencev turnirja v Hastingsu je sedaj že znana. Inozemski udeleženci bodo, kakor sem že svoječasno poročal: Capablancina, Botvinnik, dr. Euwe,

Floer in Lienthal. Za Anglijo pa igrajo: Miss Menchik, Sir Thomas, Fairhurst, Michell in Milner-Barry.

Ben Oni — obramba.

Bel: Rejffir Črni: dr. Drezga
(Igrano na mojstrskem turnirju v Mariboru, avgusta t. l.)

1. d2—d4 c7—c5

2. d4 : c5

Preje se je vedno igralo 2. d4—d5. V matchu z Bogoljubovim pa je letos Alje. hin našel močno orožje proti tej potezi v e7—e5! Rejffir se zaradi tega odloča za drugačen recept, ki mora tudi biti dober. Saj igra sedaj beli prav za prav sprejeti damski gambit s tempom več.

3. c2—c4

4. Sbl—c3

5. g2—g3

6. Lf1—g2

7. Sg1—f3

8. 0—0

9. Sf3—d4!

10. b2—b3

11. Lc1—b2

12. Tf1—e1

13. Sc3 : a4

14. Dd1—d2

15. Ta1—d1

16. e2—e4

17. L2—b3

18. Kg1—f2

19. f2—f4

20. Sd4—f3

21. Dd2 : b2

22. Db2—c1

23. f4—f5!

24. Dc1—b6!

25. Sf3—g5

26. D6 : h7+

27. Sg5 : e6+

28. Te1 : e4

29. Dh7—g6!

30. D6 : h7+

31. De6+ , Kh8, 32. Th4+

32. D6 : h7+

33. D6 : h7+

34. D6 : h7+

35. D6 : h7+

36. D6 : h7+

37. D6 : h7+

38. D6 : h7+

39. D6 : h7+

40. D6 : h7+

41. D6 : h7+

42. D6 : h7+

43. D6 : h7+

44. D6 : h7+

45. D6 : h7+

46. D6 : h7+

47. D6 : h7+

48. D6 : h7+

49. D6 : h7+

50. D6 : h7+

51. D6 : h7+

52. D6 : h7+

53. D6 : h7+

54. D6 : h7+

55. D6 : h7+

56. D6 : h7+

57. D6 : h7+

58. D6 : h7+

59. D6 : h7+

60. D6 : h7+

61. D6 : h7+

62. D6 : h7+

63. D6 : h7+

64. D6 : h7+

65. D6 : h7+

66. D6 : h7+

67. D6 : h7+

68. D6 : h7+

69. D6 : h7+

70. D6 : h7+

71. D6 : h7+

72. D6 : h7+

73. D6 : h7+

74. D6 : h7+

75. D6 : h7+

76. D6 : h7+

77. D6 : h7+

78. D6 : h7+

79. D6 : h7+

80. D6 : h7+

81. D6 : h7+

82. D6 : h7+

83. D6 : h7+

84. D6 : h7+

85. D6 : h7+

86. D6 : h7+

87. D6 : h7+

88. D6 : h7+

89. D6 : h7+

90. D6 : h7+

91. D6 : h7+

92. D6 : h7+

93. D6 : h7+

94. D6 : h7+

95. D6 : h7+

96. D6 : h7+

97. D6 : h7+

98. D6 : h7+

99. D6 : h7+

100. D6 : h7+

101. D6 : h7+

102. D6 : h7+

103. D6 : h7+

104. D6 : h7+

105. D6 : h7+

106. D6 : h7+

107. D6 : h7+

108. D6 : h7+

109. D6 : h7+

110. D6 : h7+

111. D6 : h7+

112. D6 : h7+

113. D6 : h7+

114. D6 : h7+

115. D6 : h7+

116. D6 : h7+

117. D6 : h7+

118. D6 : h7+

119. D6 : h7+

120. D6 : h7+

121. D6 : h7+

122. D6 : h7+

123. D6 : h7+

124. D6 : h7+

125. D6 : h7+

126. D6 : h7+

127. D6 : h7+

128. D6 : h7+

129. D6 : h7+

130. D6 : h7+

131. D6 : h7+

132. D6 : h7+

133. D6 : h7+

134. D6 : h7+

135. D6 : h7+

136. D6 : h7+

137. D6 : h7+

138. D6 : h7+

139. D6 : h7+

140. D6 : h7+

141. D6 : h7+

142. D6 : h7+

143. D6 : h7+

144. D6 : h7+

145. D6 : h7+

146. D6 : h7+

147. D6 : h7+

148. D6 : h7+

149. D6 : h7+

150. D6 : h7+

151. D6 : h7+

152. D6 : h7+

153. D6 : h7+

Sportna nedelja

šest točk je spet oddanih

Včerašnja prvenstvena nedelja je vrgla po dve točki Iliriji in Mariboru, Celje in ČSK pa sta dobila po eno — Vrstni red na vrhu je do nedelje: ČSK, Maribor, Celje

Ljubljana, 25. novembra. Današnja prvenstvena nedelja nas je obogatila za tri nadaljnje rezultate. Na sporedu so bila tri važna srečanja, in sicer v Ljubljani med Ilirijo in mariborskim favoritom — Železničarji, v Mariboru med enajstoročar Maribora in drugim zastopnikom ljubljanske v podsavezni ligi — Hermesom ter končno v vročem Čakovcu med dozdaj nepremagano domačo enajstoročarico in lepo napredujočimi Celjani.

Ljubljanski rezultat je prvo presenečenje! O Železničarjih so s tekem v tekoči sezoni krožile večinoma ugodne vesti in tudi njihova pozicija v tabeli je obetala tesen rezultat ali vsaj hud odpor v boju z Ilirijo. Toda gostje so do odnosa razočarali na vsej črti, po odmoru pa kljub solidnejšemu delu niso mogli več nadoknaditi izgube. Rezultat je po poteku igre nekoliko previsok; vsekakor je bil za Ilirijo več kot dobrodošel, saj si je z njim temeljito popravila razliko golov in napravila prvi dve stopinji navzgor po tabeli.

Za drugo presenečenje so poskrbeli agilni Celjani na igrišču v Čakovcu, ki je bilo že za marsikaterga jačjega nasprotnika usodno. Po ogorčeni borbi — deloma so jim pomagali domačini sami,

ker se v vsej igri niso resno lotili svoje naloge — so onesli dragoceno točko in se z boljšo razliko golov povzpeli na tretje mesto v tabeli. Čeprav samo prehodno, toda vendar vsaj tako! Več ali manj pričakovani rezultat smo dobili iz Maribora. Moštvo Maribora sicer ni več nasprotnik, kakršno je v spominu iz prejšnjih sezon v tekmah za podsavezno prvenstvo in izbirnih nastopih za ligo, toda po dosedanjih rezultatih in drugem mestu, ki ga trenutno zavzema, vendarle podsavezni konkurent, ki energično sili v ospredje. Če mu le naloga — v teku dogodkov — ne bo pretežka... Hermes je s porazom v Mariboru zadela — tudi začasno, na srečo — neprijetna usoda, da mora do prihodnje nedelje čakati dogodkov kot »outsider«.

Današnji izidi so precej premetali dosedanje postojanke po tabeli, ki kaže zdaj naslednjo sliko:

ČSK	6	3	3	0	19:7	9
Maribor	5	3	1	1	10:9	7
Celje	6	2	1	3	9:10	5
Železničar	5	2	1	2	10:12	5
Rapid	5	2	0	3	10:10	4
Ilirija	3	1	1	1	9:5	3
Svoboda Mb.	5	1	1	3	9:24	3
Hermes	3	1	0	2	7:6	2

V naslednjem so naša poročila:

Več sreče ko pameti

je imela včera Ilirija, da je z razliko petih golov dobila pri Železničarju dve točki

Ilirija je danes v borbi za podsavezne točke »odšla« svojo prvo tekmo na ljubljanskih tleh. Dva izleta v Maribor in v Čakovcu sta jo stala tri točke, v Mariboru je pustila obe, v Čakovcu eno; prvi nastop na domačem igrišču ji je prinesel obenem prvi popolni uspeh: zmago v izdatnem razmerju.

Vreme je bilo za igro morda dobro, za gledalce bolj šibko. Že pritisaka hladnega zraka proti večeru in tako je bil tudi obisk bolj po pozni sezoni. Tistih nekaj sto gledalcev pa je imelo priliko, da je živo posegalo v tok igre, saj je bilo dovolj končnih efektov, za katerimi stremi nogometna igra in ki spravljajo občinstvo v dobro voljo, čeprav je igra sama bolj revna. In drugih napetih trenutkov ta igra ni nudila preveč.

Ilirija : Železničar

7:2 (4:0)

Ilirija: Malič-Svetič, Berglez-Unterreiter, Sočan, Pogačnik-Ice, Slapar, Pikič, Luce, Doberlet.

Železničar: Schweighofer-Frančič II, Wagner-Eferl, Frangeš I, Antolič-Vlado, Ronlak, Pezdicek, Pavlin, Habit.

Belo-zeleni so

odnesli zmago v Ljubljano

in se imajo zanjo zahvaliti v odlični meri svojem najboljšemu napadalcu Pikiču. Preden so ga nasprotniki prav pretehtali, jim je štrikrat zapovrstjo potresel mrežo in takorekoč sam tepel nasprotnika. Toda tudi železničarska obramba ima svoj levji delež pri tem neuspehu. Na posej je šla, kakor v ostalem vse moštvo, z veliko komodnostjo, nihče ni hotel prav startati, pri vsem pa je tudi maločudo v moštvo pokazal zadovoljivo obvladovanje žoge. Tako so naglo pobegle ilirijanske napada, ki je imel za seboj solidno obrambo, hitro razbije nasprotnikov obrambni sistem, a Pikič ni ni bil najmanj okleva: vsako količino godno pozicijo je hitro izkoristil in nihal gol na gol.

V drugem delu igre sta si bila protivnika že dobra znanca in so se moči porazdelile bolj enakomerno. Igra je bila tedaj bolj odprta in so spočetka Mariborčani celo precej dolgo diktrali stil in tempo, ne da bi utegnili kaj izbiti iz nekaterih prav lepih pozicij, ki so si jih ustvarili. Ko pa so malo popustili in so prišli domači zopet do besede, so v dveh minutah morali beležiti zopet dva gola v zgubo. Šele prav v zadnjih minutah so Mariborčani zbrali toliko energije, da so premagali vse ovire in prišli do dveh res zasluženih zgodnjih, toda še med njima so morali beležiti enega na pasivno stran.

V prvem polčasu so bili Ilirijani mnogo manj v premoči kot bi se dalo soditi po rezultatu. Bili pa so brez dvoma

močnejše moštvo na polju,

in sami, ki so imeli borbeno enajstoročar. Velik plus so imeli v razpoloženi obrambi, ki je imela v nasprotnem napadu šibkega nasprotnika. Ta napad je običajno končaval s svojo modrostjo že pri srednji vrsti, tako da so se akcije vedno znova vračale v območje železničarske obrambe. V tem delu igre je prav za prav glavni posel opravila srednja vrsta in bila je dobra v delu. Do konca igre pa so prišla nekatera šibkejša mesta bolj do izraza. Zlasti je v drugem delu igre izginila tista sigurnost v obvladaniu položaja, ki ni dala v prvem polčasu nasprotnikom skoraj niti prilike, da bi mogli iz nje kaj izstisniti. Čim je obramba prišla v močnejši posel, se je pokazala precej šibka, branilna linija napadov odbijala čisto, v srednji vrsti sta popustila Sočan in Unterreiter, napad pa, ki je imel v prvem polčasu svojo energijo osredotočeno na sredi, se je razlezel na široko; tako se je Doberlet začel izživljati šele v drugem

polčasu in je zelo odločno posegel v dogodke, in tudi desna stran napada je postala bolj aktivna. Zmago si je moštvo priborilo gladko, vendar je razlika nekoliko premočno poudarjena; to prihaja odtod, ker se je belo-zelenim posrečilo skoraj vse, dočim so »črni« upropastili nekatere izredno zrele prilike, med drugimi tudi enajstko.

Železničarji

niso upravičili svojega slovesa

In tudi niso ponovili svoje spomladanske igre. Že takrat so napravili vtis počasnega moštva, ki hoče doseči uspeh s kombinacijami in premišleno igro. Tokrat so si slabo naštevali. Trčili so na nasprotnika, ki jim je z močnim startom razbil vsako kombinacijo, sicer pa s svojo počasnostjo, neokretnostjo, predvsem pa z zelo slabim startom niso mogli nikamor. Poleg vsega so imeli njihovi napadniki izrazito slab dan. Sicer si v prvem polčasu niso izdelali prav mnogo šans, imeli pa so dve izraziti in obe sta šli mimo brez haska. V drugem polčasu so bili nekoliko bolj v strelu, pa tudi tedaj ni hotelo skoraj nič obiti. Mnogo je v moštvo pokvaril srednji krilec, ki je igral prav šibko partijo, stranskima krilcema pa sta krili uhajali po mili volji. Mo-

Maribor gradi postojanko

Včera so »Mariborčani« z zmago nad Hermesom dobro podprli svoje mesto v tabeli

Maribor, 25. novembra.

V nadaljevanju tekmovalanj za prvenstvo LNP sta se danes popoldne na igrišču v Ljudskem vrtu srečali enajstoročar Maribora in ljubljanskega Hermes. Za tekmo ni bilo preveč zanimanja in gledalcev je bilo največ 500. Maribor je po zadnji zmagi nad krajevnim nasprotnikom veljal za favorita, tako da pri tej tekmi ni bilo prave privlačne sile — negotovosti. Moštvi sta nastopila v naslednjih postavah:

Maribor : Hermes

2:1 (1:1)

Maribor: Koren—Kurent, Najžar—Herman, Gomol, K'rbis — Drago, Miloš, Dušan, Privrsek, Jurgec.

Hermes: Oblak—Klančnik, Košmerl—Kretič, Košenina, Ferzan — Kos, Brodnik, Zalokar, Mokorel, Karž.

Današnja tekma je mnogo zaostajala za tekmo pretekle nedelje z Železničarji. Gostje in domačini so ostali občinstvu mnogo dolžni. Igra je bila dokaj ostra kot so pač vse tekme za točke, kar se ni kazalo samo v krepkem startu, temveč tudi v sabotažnih akcijah, ki so se semintja ponavljale na obeh straneh. V teku igre je bilo precej lep in napetih trenutkov, ki pa so ostali skoraj dosledno brez posledic. Moštvi sta bili v splošnem precej izenačeni in sta podali tudi precej enakovredno igro. O premoči katerekoli enajstoročarice ne more biti govora, kajti na obeh straneh je bilo mnogo zrelih šans, ki pa jih je imel Maribor več in vsaj zato je njegova zmaga tudi upravičena.

Maribor je imel tokrat

svoje sestre v obrambi. Koren v голу je bil precej zaposlen, toda kar je dobil, je opravil sigurno. Dobljeni gol je bil posledica nespornega celotnega obrambe. Med branilcema je bil boljši Najžar. Krilci so uspešno razdalili nasprotnikove napadalne akcije. Nekoliko šibek je bil K'rbis, posebno v drugem polčasu. Napad je igral preveč raztrgano, toda kljub temu je bil mnogo pred nasprotnikovim golom. Da ni prišlo do številnejših realizacij, je tudi deloma zasloga Hermesove obrambe, največ pa krivda neodločnosti in nespretnosti napadalcev.

Hermesčani, ki so danes jeseni prvi nastopili v Mariboru, so po njihovi znani formi sodeč

štvo je bilo tako čisto potisnjeno v defenzivo in se je obramba, ki tako ni bržljala, morala zrušiti. Nekaj golov ima na vesti sam vratar. V igri se je moštvo večkrat pregrupiralo, kar je vedno dokaz lastne inferiornosti. Od vse enajstoročarice je bil še najboljši mladi junior na desnem krilu, ki je tudi opravil prvo delo za oba gola.

Do odnosa 4:0!

Za uvod par hitrih kombinacij in v 3. min. je Pikič lepo preigran ter položaj izkoristi, 1:0 za I. V nadaljnjem je I. stalno v napadu, toda šele po preteku četrte ure šahko zviša rezultat; Doberlet strelja prost strel, ki pride končno do Pikiča in ta potisne mimo vratarja v mrežo, 2:0 za I.; ta gol ima deloma na vesti vratar. Po nekaj nadaljnjih potezah se prerne Pikič v solo-akciji mimo obrambe in efektno poviša na 3:0 za I. Prvi resnejši napad izvede Z. šele v 34. min., iz kota se razvije majhna borba v kazenskem prostoru in Svetič »fuf« povzroči enajstko, prvo Železničarjevo šanso. Enajstko izvede Eferl zelo nerodno in Malič sune usnje v polje. Še eno šanso imajo Železničarji, desna zveza je sama pred golom, toda iz neposredne bližine zastrelja. Premož domačih se je medtem že vnesla, igra je odprta. V 43. min. ubere žoga smer proti železničarskemu голу, v startu sta vratar in Pikič, vratar je sicer prejel pri žogi, pa lo zgreši, tako da lahko Pikič komodno podaljša v prazno, in rezultat pokša je 4:0 za I.

Drugo dejanje

Drugi del igre spremeni sliko. Sedaj so gostje povzeli pobudo in se dolgo držijo v nasprotni polovici; izdelajo si tudi lepše šanse, pa ostane samo pri teh. Sredi polčasa uprizorijo tudi domačini nekaj močnejših napadov. V 27. min. je Slapar lepo v strelu in ne more zgrešiti, 5:0 za I., že z naslednjimi minuti zaključijo Doberlet, ki se je med tem razigral, lep napad z edino pametno solucijo in poviša na 6:0 za I. Sledijo napadi Z., ki mu dajo par kotov, v 33. min. porine Pogačnik brez potrebe v kot, žogo lepo povzame Pavlin in bomba gre pod prečko, 6:1 za I. Za revanšo dve minuti pozneje podobna stvar pred železničarskim golom. Ice strelja kot in Doberlet za glavo neubranljivo spremeni, 7:1 za I. Še enkrat se mu nudi podobna prilika, pa gre žoga tik preko, v napadu so nasprotno Železničarji nevarni pred golom, desno krilo lepo centrira in Pavlin v drugi polje pod prečko, rezultat je 7:2 za I. G. Nemec iz Maribora je sodil prav dobro.

Prvenstvo II. razreda

Slovan : Grafika 2:2 (1:1)

Mladika : Mars 2:1 (1:0)

Reka : Svoboda 4:1 (2:0)

Sloga : Korotan 4:1 (2:0)

Jadran : Slavija 6:1 (2:0)

Celjani se ne dajo niti drugod

Iz vročega Čakovca se je enajstoročar Celja vrnila v točko v dobro

Čakovec, 25. novembra.

Moštvo Celja je moralo danes odigrati svojo prvo zunanjo tekmo na vročih čakovskih tleh. Celjani so nadvse častno prestali ogorčeno borbo in celo odnesli domačim točko. Moštvi sta nastopila v naslednjih postavah:

ČSK : Celje 1:1 (1:0)

Celje: Pressinger I. — Koprivšek, Mikuš — Škerlj, Pressinger III., Bajerle — Ahtik, Pressinger II., Marič, Šoster, Gobec II.

ČSK: Planić—Vamplin, Janič—Takač, Galovič, Mekovec—Fehojnik, Megla, Bašević, Vogrinec, Vaš.

Celjani so danes odigrali eno svojih najboljših iger

Izenadili so z lepo kombinacijsko igro, dobrim startom in veliko požitvalnostjo. Že kar od vsega početka so energično napadali in vzdržali tako prav do konca. Veliko formo so pokazali zlasti po odmoru, ko so v zadnjih 15 minutah stalno bombardirali nasprotnikova vrata. Izvrstna je bila ožja obramba, dalje desni krilec in vsa leva stran napada, pa tudi ostali igralci niso mnogo zaostajali.

ČSK je po vsem videzu podcenjeval svojega nasprotnika.

V ostalem pa moštvo tudi ni zaigralo v formi kot v prejšnjih tekmah. Pod vsako kritiko je bila zlasti desna stran napadalne vrste. Najboljše moči so imeli v desnem branilcu, desnem in srednjem krilcu ter skrajnem levem napadalcu.

Tekma je bila zelo živahna in razmero-

Prvak in bivši prvak

BSK : Concordia 6:1 (2:1).

Zagreb, 25. novembra.

Za današnja tekmo med BSK in Concordijo je vladalo veliko zanimanje, kar je bil tudi edini uspeh za zagrebško enajstoročarico. Pričakovala se je napeta in zanimiva borba, toda Concordia ni mogla postaviti enakovrednega nasprotnika in zmago je zasluženo spravil odlično razpoložen BSK, ki je bil najmanj za razred boljši od domačih.

Concordia je v začetku napadala, toda BSK je imel zborna obrambo in kmalu se je Vujadinović ponudila prilika za otvoritveni gol. V 21. min. je Valjarevič izvrstno rezultat, nato pa je začela Concordia popuščati. Vodstvo je ponovno dosegel Moša v 26. min. Do odnosa se rezultat ni več menjal. Po odmoru je Vujadinović v 20. min. povišal na 3:1, nato pa je Butković zabil lasten gol in spravljal razliko na 4:1, tako da so domači izgubili zadnje 4 minute kasneje je Paviša zvišal na 5:1, 7 minut nato pa je Marjašević streljal v prečko, žoga se je vrtela na golovi črti, toda sodnik je priznal gol in rezultat 6:1. Kmalu nato je Vujadinović spet poslal usnje v mrežo, toda sodnik tega pravičnega gola ni hotel priznati.

Zmago BSK so njegovi prijatelji sprejeli z burnim plesom in silnim navdušenjem.

Tek Uedinjenja

pod pokroviteljstvom bana dravske banovine, g. dr. Marušića in častnih predstojateljev komandanta drav. divizije oblaš. g. generala Čukavca ter predsednika mestne občine ljubljanske, g. dr. Puc.

Letošnje sportno-spominsko svačestvo »Tek Uedinjenja«, ki jo vsako leto prireja ASK Primorje v Ljubljani dne 1. decembra, so počastili najvišji predstavniki dravske banovine, in sicer ban dravske banovine g. dr. Marušić, ki je prevzel pokroviteljstvo, in komandant drav. div. oblasti g. general Čukavac ter predsednik mestne občine ljubljanske g. dr. Dinko Puc, ki sta prevzela častno predsedstvo.

Ban dr. Marušić je pokazal svojo veliko naklonjenost do te velike sportno-nacionalne manifestacije z razpisom prehodnega darila — krasnega srebrnega pokala, ki si ga v trajno last pripori zmagovalac glavne (dolge) proge pri trikratni zaporedni zmagi, oziroma petih zmagah v presledkih.

Proslava je razdeljena na dva dela: Sportni del, t. j. sam »Tek Uedinjenja« po ljubljanskih ulicah bo izreden od velikih udeležbi tekmovalcev ob 15.30, in ne, kakor je prej bilo določeno, dopoldne ob 11.30, ker bi izvedba sportnega dela programa dopoldne kolidirala s svačestvo zaobljubo sokolovskih društev v Ljubljani.

Drugemu delu proslave, ki se vrši po teku, svačestvo razdelitvi daril zmagovalcem, bo letos pridružen svačestvo zaobljuba Nj. Vel. krajuju Petru II. vseh ljubljanskih klubov in tekmovalcev, ki nastopijo pri »Teku Uedinjenja«. Prisostvovali ji bodo zastopniki pokrovitelja, častnih predsednikov, oblasti in vseh sportnih organizacij v Ljubljani. Ker je zaobljuba za vse ljubljanske ljubitelje obvezna, bo to ena najlepših sportno-nacionalnih manifestacij v Ljubljani.

Odgoditev smučarskega tečaja za učitelje

Beograd, 24. novembra. AA. Smučarski tečaj za učitelje telovadbe, dolocen za 1. december, se odgodi na 22. december. Vršil se bo, ko bo tudi tečaj za učitelje osnovnih šol, to je od 22. decembra t. l. do 15. januarja prihodnjega leta. Rok za predložitev prošnje je podaljšan do 1. decembra in jih je treba poslati neposredno ministrstvu za telesno vzgojo prebivalstva po že prej objavljenih navodilih. Na tečaj se sprejme 35 učiteljev telovadbe in 170 učiteljev osnovnih šol.

Jožefko tekmovalno za prvenstvo mariborskega okrožja LNP končano. Ker je LNP zadnje prvenstveno tekmo, ki bi se morala vršiti 25. t. m., in sicer med SK Panonijo in SK Dravo zaradi odpovedi Panonije verificiral p. l. 3:0 za SK Dravo, je s tem jesensko tekmovalanje za prvenstvo mariborskega okrožja LNP končano. Prvak je postala SK MURA, ki je vse tekme odločila v svojo korist. Prvenstvena tabela mariborskega okrožja LNP izgleda sedaj takole:

ma fair. Dočim je bila do odnosa igra izravnana, so imeli pozneje Celjani več od nje. Doseženi rezultat ustreza poteku. Vodstvo so dosegli domači v 38. min. iz kota, ki ga je z glavo plasiral Galovič. V 41. min. je sodnik diktriral proti Celju enajstmetrovko, ki pa jo je Vamplin poslal v out. Rezultat je postavil minuto pred koncem igre po lepi kombinaciji Pressinger.

Poglavje zase bi zaslužilo občinstvo, ki je vsako odločitev sodnika spremljalo z bučnim kritiko in negodovanjem. Pri tem niso bile izjeme niti sportniki ni odbojniki klubov, ki so se po tekmi celo dejansko lotili sodnika. Treba bo posredovati!

Sodnik g. Oberltnar iz Laškega je sodil povsem objektivno in razmeroma v redu, samo glede presojanja foulov je bil preveč nesiguren.

Prijateljski spored v Celju

SK Atletik : Olimp 4:1 (2:0)

Celje, 25. novembra.

Danes popoldne je bila na igrišču pri Skalni kleti pred približno 350 gledalci namesto prvenstvene odigrana prijateljska tekma med Atletiki in Olimpom. Tekma je bila živahna, toda obe moštvi sta igrali neredko tudi preostro. Atletiki so bili boljši v kombinaciji in so tudi ves čas imeli prvo besedo ter zmago zaslužili. Olimp je mogel pokazati samo požitvalnost. Eden izmed Atletikov je moral zaradi preostre igre zapustiti igrišče.

Tekmo je sodil g. Veble objektivno, toda preveč popustljivo.

V predtekmi je rezerva Olimpa zmagala nad rezervo Atletikov z 2:1 (0:1).

Mura	4	4	0	0	11:4	8
Gradjanec	4	3	0	1	8:5	6
Ptuj	4	2	0	2	13:8	4
Drava	4	1	0	3	6:9	2
Panonija	4	0	0	4	0:10	0

Izredna skupščina subotiskega nogometnega podsaveza razpisuje. Danes se je v Subotici v zvezi z ostavko večine članov upravnega odbora Sub. NP vršila izredna skupščina zaradi izvolitve nove uprave. Udeležba je bila zelo velika. Po spominskem govoru predsedujočega g. Segedinkega za pokojnim kraljem Aleksandrom I. je zahtevala opozicija, da bi svojo ostavko obdržali utemeljila. V teku razprave pa je prišlo do glasne prekanjanja in malone tudi do dejanskega obračunavanja, tako da je moral navzoči zastopnik policijske uprave skupščino zaključiti.

ASK Primorje (nogometna sekcija). Danes ob 20. seja sekcijakega odbora pri Rebcu.

J. A. S. O. Drevi ob 19.45 gimnastične vaje na Taboru (I. nadstropje). Pridite vsi! Smuk!

Redni občni zbor SK Ilirije bo 12. decembra ob 20. v dvorani Okrožnega urada za zavarovanje delavcev v Ljubljani z naslednjim dnevnim redom: poročila upravnega odbora, sekcijah načelnikov in revizijskega odbora. Volitve novih odbornikov odbora. Volitve novih odbornikov odbora na mesta po § 15 klubovih pravil odstopivših odbornikov. Volitve sekcijah načelnikov, revizorjev in razsodišča. Sklepanje o predlogih upravnega odbora ter samostojnih predlogih članstva. Samostojni predlogi članov se morajo predložiti upravnemu odboru z najmanj 10 podpisov od glasovanja upravičenih članov do 4. decembra 1934. V slučaju nesklepnosti se vrši pol ure kasneje nov občni zbor brez ozira na število prisotnih članov.

SK Ilirija (lahkotiletska sekcija). Seja načelstva bo drevi ob 19.30 v klubovi sobi kavarne »Evrope«. Vabi se zlasti g. Habič.

Požar v švicarskem vojaškem skladišču

Bern, 25. novembra. AA. V nekem tukajšnjem skladišču razstreljiva je nastal ogenj, ki je napravil precejšnjo škodo. Uničil je okoli tisoč vojaških koles (biciklov), in 30.000 uniform.

Obnova obrata v državnih tovarnih celuloze

Banjaluka, 25. novembra. n. Na prizvanske ministra za gozdove in rudnike dr. Umanjskega bo v kratkem pričela obratovati tovarna celuloze, v kateri se je prenehalo delo že pred tremi leti. V tovarni bo zaposlenih mnogo ljudi, kar je bila prava prav tuda intencija ministrstva, ko je sklepalo glede podjetja.

„Prijetna“ železnica

Moderna tehnika si je naposled osvojila tudi poslednje bele lise na zemljemskem zemljevidu in železna cesta je zdaj napeljana malone po vseh pokrajinah zemeljske oble. Ta reč ima pa eno ključno, namreč to, da so mnoge pokrajine ostale vzlic železnici še vedno primitivne, kakor so bile pred železnico. Tako se pogosto pojavljajo nasprotja, ki so kaj smešna, včasih pa lahko zelo resna. Kmalu, ko je bila dovršena železnica v Ugandi v osrednji Afriki, je prometni urad v Nairobiju prejel od postajnega načelnika v Simbi naslednjo lepo brzojavko: »Nujno! Cas: ena, štirideset pet minut. Na verand levi. Prosim, da se opozori strojevodja, da previdno in brezsumno zapelje v postajo. Potnike treba opozoriti, da ne izstopajo. Pozor na pot do prometnega urada.« Ko je nesrečni postajni načelnik od levov oblegan sedel v svoji postajni sobi, je slučajno prišel mladi lovec, ki je z dobrim strelom rešil uradnika iz nevarnega položaja. Petdeset korakov od postaje pa je nameril na levino, ki je povohavala travičnice, in tudi njo je srečno ustrelil. Medtem pa je imel postajni načelnik v Simbi zopet sitnosti z drugim levom. Zvečer je prejel zgornj omenjeni prometni urad nov brzojavko: »Ob šestih je lev nevarno ranil domačina. Poslal sem ga z draisino v bolnico v Makindu. Prosim, pošljite s prih. vlakom naboje.« Čez nekoliko ur je dospela druga brzojavka: »Posebno nujno. Dva leva sta ustavila signalnika, ko se je vračal od signalnih postaj. Tudi zdaj na brzojavnem drugu pri vodni postaji. Vlak naj se tam ustavi, vzame moža seboj in vozi dalje. Prosim, naj prometna direkcija ukrene vse potrebno.«

TEDEN DNI FILMA

Cecil B. de Mille 20 let režiser

Nedavno se v Ameriki svečano slavili pomembni jubileji. Cecil B. de Mille, ki je dandanes nedvomno eden izmed najbolj upoštevanih režiserjev sveta, je praznoval 20 letnico svojega udeleževanja pri filmu. Pri tej priložnosti so številni prijatelji in oboževalci naglašali njegove zasluge in vsi so se strinjali v tem, da zasluži Cecil B. de Mille bolj kakor kdo drugi naslov podkrivalca. Niti eden izmed režiserjev namreč ni odkril toliko novih filmskih igralcev. Odkrival jih je na prvi pogled na ulici, v kavarnah, med obiskovalci kinov in med statisti. In skoro vsak, ki si ga je on izbral, je postal počasi znan igralec, nekateri pa že po svojih prvih vlogah.

Eden izmed zadnjih, ki jih je on našel, je mladi angleški gledališki igralec Henry Wilcoxon. Njemu je de Mille izročil vlogo Marka Antonija v monumentalnem Paramountovem filmu »Kleopatra«. Za to vlogo je iskal de Mille igralca po vsej Ameriki. Ker ni dobil nikjer primerne, se je moral obrniti v Evropo, odkoder je tako dobil Amerika večino svojih najboljših igralcev in igralke s Chaplinom, Garbo in Dietrichovo na čelu.

V iskanju novih talentov je Cecil B. de Mille trdjav, nikoli ne posluša tujih nasvetov. Za film »Kleopatra«, ki ga je izdelal v nemškem in angleškem jeziku, je de Mille odkril razen Wilcoxona še več drugih talentov.

Cecil B. de Mille je prišel v Hollywood

pred 20 leti. To je bilo še v tistih časih, ko so delali filme s preprostimi sredstvi. De Mille je hitro postal eden izmed pionirjev filmske industrije. Prvi je začel uporabljati umetno razsvetljavo za filme. Takrat so bile vse dekoracije prirodne in filmali so samo ob lepem vremenu in tako dolgo, dokler ni solnce zašlo. Ko pa je izdeloval de Mille svoj prvi daljši film — to je bilo še l. 1913. — je imel dosti težav, ker je zlasti pozimi nebo v Kaliforniji zelo oblačno. Tedaj si je v nekem gledališču v Los Angelesu izposodil aparate za osvetljevanje odra. Kmalu za njim so začeli tudi drugi režiserji uporabljati umetno razsvetljavo pri filmanju. Elektrotehnična industrija je odkrila medtem nešteto novih izumov in tako so nastale v 20 letih komplicirane električne aparature, ki pa se še zmeraj imenujejo kakor v začetku Jupitrove svetilke.

Ko so izdelovali veliki film »Kleopatra«, je uporabljal de Mille nove svetlobne efekte, ki jih je imenoval Rembrandtovo srednje tona. De Mille je mojstrsko izkoristil te na polni temne tone, ki jih doseže režiserji še niso dosti uporabljali.

Režiser de Mille je ponosen na svoj najnovejši film, in ne brez vzroka. Saj film ni popoln samo igralsko in režisersko, ampak tudi fotografsko, ker kaže višek tega, kar nam more dandanes dati filmska tehnika.

FILATELIJA

Generalna splošna zbirka

Način zbiranja znamk je bil v svojih prvih početkih povsem drugačen kakor dandanes. V londonskem listu »Times« iz leta 1841. je v oglašnem oddelku notica, da želi mlada dama svoj budoar tapetirati s poštnimi znamkami in prositi dobrosrčne ljudi, naj ji pri tem pomagajo in pošljejo rabljene znamke.

Manjša tapetiranja sten in okraševanja drugih predmetov z znamkami se opaža celo v današnjih časih. Še nedavno je bilo čitati, da so se na francoski Rivieri pojavile dame s solinčniki, ki so bili opremljeni s poštnimi znamkami. Znani so tudi primer, da so bila oblačila okrašena z znamkami, še danes dobimo umetnike, ki sestavljajo iz znamk razne slike.

Prvi korak k pravemu zbiranju znamk so storili angleški rekorderji, ki so se s stavami med seboj kosali, kdo v določenem roku zbere večje število različnih znamk. Enemu izmed takih zbirateljev se je leta 1856. posrečilo dobiti 500 različnih znamk. Posest teh množic znamk je dala mnogim pobudo, da so pričeli zbirati znamke sistematično, obenem pa tudi iskati vezi z ostalim svetom; tako se je počasi razvila temeljna oblika sedanjega načina zbiranja znamk.

Filatelija se prikazuje v mnogih oblikah, prilagodljivih individualno in materialno vsakemu zbiratelju. Pri filateliji je delo krog množic tako milijonarju kakor siromaku, učencu in profesorju, ženi in otrokom. V vsakem delokrogu je moči doseči relativno visoko stopnjo popolnosti in vsakemu zbiratelju se nudi v njegovem delokrogu tak užitek, kakor ga ima bogatin s svojo milijono vredno zbirko.

Naj tu orisemo posredne vrste (oblike) zbiranja znamk in navedemo, katere izmed njih pri različnih individualnostih pridejo v poštev.

Temelj filatelije tvori prej ko slej še vedno tako zvana generalna (splošna) zbirka, obsegajoča znamke, izdane v vseh državah sveta od leta 1840. dalje do današnjega dne. Ta vrsta zbiranja pomeni ogromen luksuz, ki si ga morejo privoščiti le bogatini, saj je potrebna znatna glavica, da se samo za nabavo številnih novih izdaj znamk. In kake ogromne vsote so še potrebne za nabavo doslej izišlih drugih znamk (približno 80.000)! Še do leta 1900. je bilo nekaj upanja, da se more zbrati prav znatna večina vseh znamk. V času od leta 1900. do 1918. se je ta možnost že obetno zmanjšala. Ob koncu svetovne vojne pa se je pojavila taka poplava novih izdaj, da je povsem nemogoče, zbirati znamke vsega sveta.

Ze pred nastopom svetovne vojne so začeli mnogi generalni zbiratelji izločevati iz svojih zbirk posamezne kontinente, po končani svetovni vojni pa je večina zbirateljev omejila zbiranje znamk samo na en kontinent.

Tako je prišlo do druge vrste zbiranja znamk: do omejene generalne zbirke. Porajajoča se gospodarska kriza je omejitev zbiralnih področij še pospešila. Zbirateljem zaradi neugodnega gnetnega položaja niti ni bilo več mogoče obvladati snov samo enega celega kontinenta. Izločili so zavoljo tega posamezne države in omejili zbiranje: ali zgolj na izvestne skupine držav, upoštevaje pri tem politične ali zemljepisne vidike (balkanske države, države nastale po razpadu Avstro-Ogrske, romanske države) ali zgolj na znamke, izdane do leta 1900. odnosno 1918., kolonialne znamke in tako naprej, ali pa končno na znamke samo ene države. Odločilen je pri tem gneten položaj zbiratelja, smoter pa absolutna komplektacija znamk v skretnem področju. Po doseženju izpopolnitve enega področja krene zbiratelj spet na drugo področje, ker ima pred očmi prav isti smoter kakor ga zasleduje tudi generalni zbiratelj. Mišljenje, da je ta vrsta zbiranja le začasen

pojav in odmev krize, po našem mnenju ne drži. Gre pač v razvoju filatelije za posebno fazo, ki zanesljivo ostane dokonca, ker je tudi najbolj priporočljiva. Četudi ni obstoj filatelije odvisen od kompletacije, je vendar miselnost vsakega zbiratelja usmerjena le na kompletacijo. Znani so zbiratelji, ki se zanimajo za vso Evropo, imajo sicer več ali manj znamk iz vseh evropskih držav, toda absolutno popolna je njih zbirka le glede ene ali dveh držav. S posebnim ponosom kažejo ti zbiratelji prav to kompletno zbirko, dasi imajo od ostalih držav tudi posamezne znamke mnogo večje vrednosti. Osredotočenje zbiranja znamk na ozko začetno področje ima za posledico, da se dotično področje tudi temeljito obdelja. Bolje je imeti vse znamke štirih ali petih držav, kakor pa znamke petdeseterih ali še več držav, pa pri vsaki državi manj-karjako ravno najvažnejši kosi.

Generalna zbirka se opira na glavne številke vsakega kataloga, ki zaporedno omenjajo samo eno izdajo, ki jih vsak zbiratelj mora dobiti. Vse specialitete so označene drugače in ne spadajo v generalno zbirko. Vsak generalni zbiratelj ima kot glavno smernico pred očmi naslednje: vsaka znamka bodi kvalitativno brez poškodb. Papir ne sme biti nikjer poškodovan in zlasti ne sme imeti tako zvanih tankih mest. Na perforaciji ne sme manjkati niti en zobček. Če znamke niso perforirane, marveč samo rezane, morajo biti vsi štirje robi enako široki. Isto velja tudi glede perforiranih znamk: slika mora biti lepo centrirana. Pri izbiri znamk je treba pazljivo gledati na lepo in svežo barvo, osebno ako izdaja pokaže v barvi razne nianse. Bolje je, da imaš v zbirki prazen prazen, kakor da uvrstiš znamko, ki ne ustreza navedenim načelom. Slaba znamka je brez vrednosti, stavlja zbirko v slabo luč ter se mora prej ali slej izmenjati; to pa pomeni dvojen izdatok. Tudi popolna (kompletna) zbirka izgubi na vsaki razstavi prednost pred drugimi, če ne vsebuje zgolj takih znamk, ki so v vsakem oziru brez poškodb in napake. S. V.

Iz akvaristovske torbe

O vremenskih prerokih in drugo

Akvaristi poznajo ribice, ki sicer ne gledajo v bodočnost, nekaj ur ali celo en dan prej nas pa s svojim vedenjem zanesljivo opozore na vremenski preobrat in na nevihte, kakor bi občutile ojačenje zračnega pritiska in povečanje količin elektrike v atmosferi. Naša čimljka je naš najzanesljivejši vremenski prerok, a tudi ostali pripadniki roda Cobitidae, ki žive v naših vodah, so za izpremembe vremena dovzetni, a to sta polzajo in ljubka babica. Vse plavajo pred izpremembo nemirno vzdolž stekel akvarija, dasi so talne ribe, ki sicer počivajo na dnu, če ne polze po mivki, da si poiščejo kaj grizljaj.

Zadnjič, ko je pozno jesensko sonce nemoteno ogrevalo prostrano Barje, sem akvariral od Komina preko Bevk k Tržaški cesti. Severno od Bevk je dotlej ostal mčen kotiček Barja skoro neokrnjen. Stotista tla, porasla z rejem, v jarkih pa plavajoči mah, svetlozelena, oko osvežujoča vodna leča, nitasto listna z mehurčki okrašena mešinka in temnozeleni žabji šejek z okroglimi, gladino olepšavajočimi listi. S tal pa streme kvišku stebli belih brez s proseče povzdignjenimi, od jesenskih vetrov razgolelimi vejicam. Oddaleč se nam vidijo kakor grobni spomeniki med črnimi katafalki, ki jih sestavljajo gomile šote tamkajšnjega šotišča in ki je v tem času zares pokopalnišče otrok bogneje Flore, ki so legli k počitku.

V omenjenih jarkih pa življenje ne počiva. Celotno gozdno žabe, ki so priplovale iz obilnih lesov, čakajo na zakasnele, a tudi

pezdriki so še dokaj živahni in še ne mislijo na počitek. Kakor znano je pobočno od naslega pezdrika vidna le tik za škrgami. Vsakdo ve, da je pobočnica lok kratkih črtic od škrg do repne plavuti, ki služi ribam za sprejemnik tresljajev, povzročenih od zvokov tik nad vodo in v vodi. Pobočnica jim je torej neka vrsta ušes. Z ušesi samimi, ki so v notranjosti glave, pa mnogo rib ne sliši. Popolnoma zanesljivo je pa dokazano, da slišijo somiči žvižg in ropote. Tako je n. primer Haempel pogreznil v akvarij, kjer je bil med ostalimi ribicami somič, kovinasto cev, v njo pa električen zvonec. Somič jo je, ko je zazvonilo, hitro popihal, ostale ribice pa ne — znak, da mu je sluh razvit. Druga riba, ki ima tudi zelo kratko pobočnico, je podolgovata belica (Leucaspis leuciscus). Ker jo pri površnem pogledu lahko zamenjamo z zelenico (Alburnus lucidus), ne smemo pozabiti, da je gobček zelo strm, očesi sta veliki, hrbtna plavut daleč nazaj pomaknjena, telo podolgovato, na hrbtno rahlo vzbočeno. Plavuti so velike, vzdolž bokov je pa modrozeleno tanjša proga kakor pri odraslih pezdrikih. Zanimivo bi bilo ugotoviti, ali živi ribica tudi na Dolenjskem in Notranjskem. Ker je zaradi svoje ljubkosti kakor ustvarjena za akvarije, bi jo bilo dobro iskati tudi tam. O. S.

Vremenski pregled

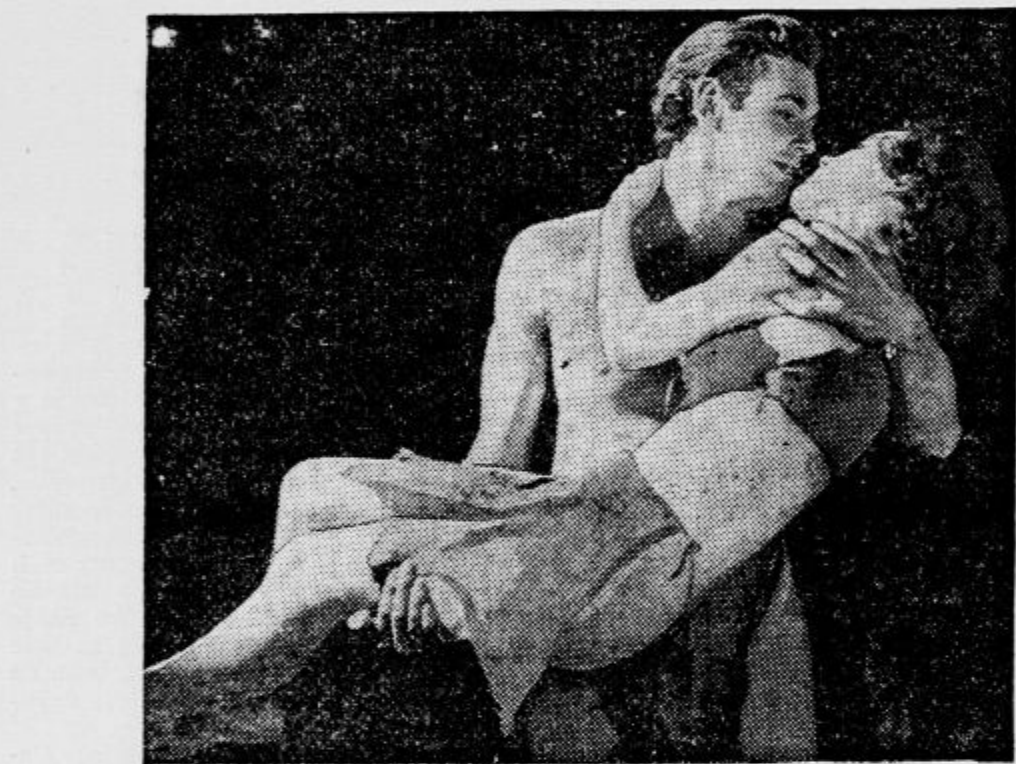
Vreme se nam je spremenilo na lepo in vsi smo zadovoljni s tem. Letos je kasno odpadlo listje, vrh tega v času, ko je močno deževalo, zato po kmetih niso mogli pospraviti stelje. Lepo vreme tega tedna jim je zato prišlo kakor nalašč.

Poglavitna sprememba vremena je v tem, da je velika oceanska depresija obnemogla, nezmatno jedro se je rešilo čez Podonavje nad južno Rusijo, drugo pa je na Sredozemsko morje. Gospodstvo nad srednjo Evropo je prevzel mogočen anticiklon, ki je prodrl od zapada ter se v začetku tedna razprostrl od Velikobritanskega otočja in Biskajia čez srednjo Evropo v Podonavje. Povsod to se je zjasnilo. V zaprtih gorskih kotlinah je nastopila megla, v Ljubljani smo je imeli na preostajanje, dokler je ni odpihala burja.

Nad Sredozemskim morjem je ostal zračni tlak nizek mala depresija, ki se je rešila tjakaj, je pričela vleči nase zrak iznad srednje Evrope tem bolj, čim bolj se je jačil visok zračni tlak. In tako je nastala burja, ki je prav močno divjala na vsej naši jadranski obali domala vse teden. Ker se doba deževja ni zaključila s prodorom subpolarnega zraka, je ležal nad srednjo Evropo razmeroma toplej sloj ozračja, ki se je pač v naslednjih dneh spričo mogočnega izžarevanja v jasnih nočeh nekoliko ohladil. Burja zato ni mogla dovesti k nam posebno mrzlega zraka. Močnejše se je ohladitev poznala na Sredozemskem morju, saj je bilo tamkaj poprej posebno gorlo in se je mogla toplotna razlika tem bolj občutiti.

Tako tudi v zadnji tretjini novembra ni kjer v Evropi še ni pravega mraza. Samo se teden dni je do 1. decembra, ko se po meteorološkem računanju prične zima, pa nimamo še nikjer prave zime, niti v severnih krajih, kjer je običajno v tem času že prav pošteno mraz.

Ob zaključku tedna še nič ne kaže na vremensko spremembo in zapadnoevropski anticiklon stoji trdno ter sega čez Alpe v Podonavje in do Balkana. Od severovzhoda sicer izpodkopava njegovo gospodstvo baltičska depresija, ali ta nevarnost se zdi, da ne bo resnejša. Od južne strani ga oklepa sredozemska depresija, ki se je bila zadnje dni celo nekoliko ojačila, tako da drži ves čas v krepkem pogonu tok burje na vsej naši obali in da veje tudi v višinah od severovzhoda krepka struja, obložena dosedaj z zelo suhimimi oblaki. Dokler stoji trdno naš barometer, ki je na prav čedni višini, moremo z zaupanjem zreti v vremensko bodočnost.

Prizor iz filma »Tarzan in njegova nevesta«, ki se bo predvajal tudi v Ljubljani. Na sliki vidimo Johnna Weissmüllerja in Maureen O'Sullivanova, ki igrata glavni vlogi.

Tarzan v filmu

Vsekakor bo za ljubljansko kinematografsko občinstvo majhna senzacija, ko se bo predvajal v Eliotnem kinu Matic film »Tarzan in njegova nevesta«. Vse, ki so Tarzanove zgodbe brali, bo zanimalo, kako se vidijo na glavih prizori v divjem pragozdu, ko se človek opira bori z zvermi in si po naključju pripori družico.

Glavni vlogi imata Johny Weissmüller in Maureen O'Sullivanova, o katerih pravi kritika, da sta podala svoji vlogi z veliko dovršenostjo, tako da ostane gledalcem iluzija nemotena. Filmsko podjetje Metro-Goldwyn, ki je izdelalo film, je pokazalo veliko podjetnost, da se ga je lotilo, ker je slikanje nedvomno zahtevalo mnogo naporov in prav toliko stroškov.

Tarzan se bo začel predvajati v Ljubljani najbrž že 5. decembra.

po svojih člankih, marveč še bolj po svoji veliki preteklosti kot dolgoletni ministrski predsednik, postal filmski junak.

Greta Garbo v »Kraljici Kristini«. Metro-Goldwyn je nedavno izdelal zgodovinski film »Kraljico Kristino« z Greta Garbo. Snov filma je zanimiva, saj je znana iz zgodovine da je bila princesa Kristina, rojena l. 1628. kot edina hči kralja Gustava Adolfa švedskega, vzgojena — kot deček, da bo laže opravljala vladarske posle, ko stopi na prestol. Kraljica je postala princesa Kristina, ko je dopolnila 18 let. To je bilo štiri leta pred koncem 30-letne vojne. »Kraljico Kristino« dobimo tudi v Ljubljani.

ČUVAJMO JUGOSLAVIJO

„Fra Diavolo“

vnovič filman

Buega »Fra Diavolo« smo v filmu že videli, in sicer evropskega, ki ga je igral Tino Patiera. Zdaj pa se nam obeta še drugi, ki ga baje še prekaša, saj igra glavno vlogo skriviti ameriški pevec Denis King, ki nam ni neznani. Prvič smo ga poslušali pred leti v »Kralju potepuhov«, kjer je s svojo pesnitvijo vsakogar očaral. Razen njega na nastopu v tem filmu še dva zvezdnika, najbolj priljubljena komika sedanje Amerike in sedanje filma: Stan Laurel in Oliver Hardy.

Naj navedemo kratko vsebino filma. Stanlio (Stan Laurel) in Olio (Oliver Hardy) sta delala vse življenje in si prihranila nekaj denarja. Toda nekega dne so ju oropali razbojniki in zato sta se oddolžila, da bosta tudi sama postala razbojnika, ker ta posel očitno dobro neše. Olio se začne izdajati za Fra Diavola, pa nima sreče, ker naleti na pravega Fra Diavola, ki hoče najprej oba obesiti, potem pa se ju usmili in ju vzame za svoja pobočnika. Vsi trije odidejo v neko gostilno, kjer se nam razvija Fra Diavolo polastiti dragocenosti in denarja mlade Pamele, žene lorda Rochburga. Seveda pokvari Stanlio in Olio s svojo nespretnostjo vse. Nazadnje ju vojaki še ujamejo in hočejo kar ustreliti. Tedaj pa razčisti Stanlio položaj z nekim nenavadnim trikom...

Pa saj vam ne smemo vsega povedati. Le pridite film sami gledat in nasmejali se boste od arca.

Filmski drobci

Tenorist Jan Kieprua si je kupil v Kričnici na Poljskem velik hotel, da je tako varno naložil svoje prihranke. Baje se misli v kratkem posloviti od filma in z njim vred tudi njegova žena Martha Egzerthova.

Lupe Velez je hči znanega mehiškega polkovnika Jacoba Villabosa, ki je imel važno vlogo v političnih bojih po svetovni vojni.

Zanimiva polemika je nastala v ameriških listih. Gre za to, ali je Jackie Cooper, ki ga imenujejo filmski čudež, res šele devetletni deček, ali pa 30 letni možak, ki je v rasti zaostal.

Memoare popularnega angleškega državnik

nika Lloyd Georgea bo porabilo ameriško veleposljetje Metro-Goldwyn-Mayer za velik film. Memoare je odkupilo za drage denarje. Tako bo vodja angleške liberalne stranke, ki je znan ne samo po govorih in

Urejuje Davorin Ravljen. — Izdaja za konzorcij »Jutra« Adolf Ribnikar. — Za Narodno tiskarno d. d. kot tiskarnarja Frano Jezeršek. — Za inseratni del je odgovoren Alojz Novak. — Vsi v Ljubljani

Brez posebnega obvestila

Tužnega srca naznanjam, da je Vsemogočni Bog poklical mojega ljubljeneega in plemenitega soproga oziroma zlatega papačita, brata, strica, svaka in zeta, gospoda

Ivana Arharja

inšpektorja drž. žel. v pokoju

dne 25. t. m., previdnega s tolažili svete vere.

Zemeljski ostanki dragoga pokojnika bodo prepeljani v ponedeljek, dne 26. t. m. ob ½ 3. uri popoldne iz hiše žalosti, Detelova ulica 6, na pokopališče k Sv. Križu.

V Ljubljani, dne 25. novembra 1934.

ANICA, soproga — IVICA, hčerka — RUDOLF, brat in vsi ostali sorodniki.

Globoko užaloščeni naznanjamo, da je izdihnila svojo blago dušo gospodična, sestra, svakinja, teta

Marija Negovetič

učiteljica v pokoju v Poljčanah

v nedeljo dopoldne, v 74. letu starosti, previdena s tolažili svete vere.

Pogreb blagopokojnice bo v torek dne 27. novembra ob 15.30 na tukajšnje pokopališče.

Poljčane, dne 25. novembra 1934.

Žalujejo rodline: Permoser, Negovetič, Kremser.

Mali oglasi

Kupim

Beseda 1 Din, davek 2 Din, za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Prodajam

Beseda 1 Din, davek 2 Din, za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Površinski

Beseda 1 Din, davek 2 Din, za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

V najem

Beseda 1 Din, davek 2 Din, za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Skladišče

Beseda 1 Din, davek 2 Din, za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Kam pa, kam?

Beseda 1 Din, davek 2 Din, za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Klaviirji

Beseda 1 Din, davek 2 Din, za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Kupujte na obroke

Beseda 1 Din, davek 2 Din, za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Od 25. novembra

Beseda 1 Din, davek 2 Din, za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Od 25. novembra

Beseda 1 Din, davek 2 Din, za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Klaviirji

Beseda 1 Din, davek 2 Din, za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Ta novi puder ostane na licu

9 ur

44 orehovi desk

3 cm. eubih, prod. M. Tomič, Studenski št. 15 — občina Polje. 33517-35

Razno

Beseda 1 Din, davek 2 Din, za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Izposojamo

plodbe & 2 Din gramofone & 10 „Elektrolon“

Tavčarjeva ul. 3

Cene govore!

Preproge: Perzija, Smyrna, Banya, Angora, Pirot i. t. d. najceneje pri

„ČILIM“

pasaja nebotičnika

Klaviirji

planini

Kupujte na obroke

Od Din 400.—

prva avtor. fabrikate Bo-sendorfer, Steinway, För-eter, Peinor, Höp, Singi originali, ki so vsesporno najboljši. Lahka preozna mehanika. Prodaja jih izključno le sodni izvedence in bivši učitelj Gl. Matice

ALFONZ BREZNIK

Aleksandrova cesta 7 (vokal Beethovne ulice). 14-36